

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA

BAKALÁRSKA PRÁCA

2008

Monika Čuláková

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Dekan: prof. Ing. Dušan Húska, PhD.

Analýza rozvojových faktorov vo vybraných vidieckych obciach
Bakalárska práca

Katedra regionálneho rozvoja
Vedúci katedry: doc. Ing. Mária Fáziková, CSc.

Vedúci práce: Ing. Viera Papcunová, PhD.

Monika Čuláková

РЕЗЮМЕ

После 1989 года, который представлял собой изменение политической и экономической системы в Словацкой Республике, к существующим проблемам деревни присоединились новые специфические проблемы – безработица, недостаточное образование новых рабочих мест, постоянное понижение реальных доходов, минимальная техническая и социальная инфраструктура, отсутствующая или очень слабая предпринимательская активность, но главным образом, неспособность использовать потенциал, который предоставляет деревенская местность для своего постоянного развития.

Целью бакалаврской работы была оценка факторов, влияющих на экономический уровень избранных деревень.

Из основной цели вытекают следующие частичные цели:

- 1) Анализ отдельных факторов развития (природные ресурсы, демографический потенциал, экономическая структура, социальная и техническая инфраструктура , бюджет деревни, имущество деревни),
- 2) SWOT - анализ

Предметом анализа являлись деревни Голианово и Погранице, которые относятся в категорию средних деревень.

Деревня Голианово находится в 10 км на юго-восток от г. Нитра, в западной части Житавской холмистости на среднем течении реки Кадань. Деревня Погранице находится в 9 км на северо-восток от г. Нитра, в северо-западной части Житавской лёссовой холмистости. Обе деревни административно отнесены в Нитрянский район, который является составной частью Нитрянской области.

На основе анализа мы создали SWOT – анализ, который кроме сильных и слабых страниц рисует и другие возможности дальнейшего развития этих деревень.

Ключевые слова: факторы развития - природные ресурсы, демографический потенциал, экономический потенциал, социальная и техническая инфраструктура , бюджет деревни, имущество деревни, деревни, Погранице, Голианово.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce.

Nitra

.....
podpis autora BP

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som chcela poďakovať školiteľke Ing. Vieri Papcunovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Nitra

.....
podpis autora BP

OBSAH

1	Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	8
1.1	Samospráva	8
1.2	Územná samospráva	9
1.3	Samospráva obcí	10
1.4	Faktory ovplyvňujúce rozvojovú úroveň obcí	12
2	Cieľ práce.....	14
3	Metodika práce	14
3.1	Materiál	15
3.2	Metódy práce	15
3.3	Použitie matematické vzorce:	16
4.	Výsledky práce	17
4.1	Obec Golianovo	17
4.1.1	Všeobecná charakteristika územia	17
4.1.2	História obce	18
4.1.3	Prírodné pomery	18
4.1.4	Obyvateľstvo.....	19
4.1.5	Ekonomický potenciál	21
4.1.6	Miestna ekonomika.....	24
4.1.7	Sociálna infraštruktúra	29
4.1.8	Technická infraštruktúra	30
4.1.9	SWOT analýza	32
4.2	Obec Pohranice	33
4.2.1	Všeobecná charakteristika územia	33
4.2.2	História obce	34
4.2.3	Prírodné pomery	34
4.2.4	Obyvateľstvo.....	34
4.2.5	Ekonomický potenciál	36
4.2.6	Miestna ekonomika.....	39
4.2.7	Sociálna infraštruktúra	43
4.2.8	Technická infraštruktúra	44
4.2.9	SWOT analýza	46
5.	Záver	47
6.	Použitá literatúra	48

ÚVOD

V minulom storočí bola vidiecka krajina neustále ovplyvňovaná významným smerovaním spoločenského a ekonomického rozvoja, ako sú napríklad špecifiká priemyselnej výroby a jej koncentrácia, systematické budovanie mestských aglomerácií na úkor menších sídiel a ostatného vidieckeho priestoru, ale aj zmeny v poľnohospodárskej výrobe, ktorá zamestnávala v minulosti najviac obyvateľov vidieka. Všetky tieto zmeny súviseli najmä s vedecko - technickým vývojom, ako aj komplexnou zmenou životného štýlu.

Po roku 1989, ktorý predstavoval zmenu politického a ekonomického systému v Slovenskej republike sa k existujúcim problémom vidieka pridružili nové špecifiká, najmä nezamestnanosť, nedostatočná tvorba nových pracovných miest, neustály pokles reálnych príjmov, minimálne technická a sociálna infraštruktúra, neexistujúca alebo veľmi slabá podnikateľská aktivita, no najmä neschopnosť využiť potenciál, ktorý vidiek poskytuje pre svoj neustály rozvoj. K ťažkostiam v ekonomickej oblasti postupne pribudli aj rôzne sociálne problémy. Poľnohospodársku výrobu, ktorú podporoval a rozvíjal štát, postupne prebrali obce no s nedostatkom finančných prostriedkov s minimálnymi možnosťami na jej realizáciu.

Toto všetko malo za následok postupne sa zvyšujúcu nezamestnanosť na vidieku, čím možnosť zabezpečiť si životnú úroveň, porovnateľnú s celoslovenským priemerom sa stáva nereálnou. Aj v dnešnej dobe je životná úroveň vidieckeho obyvateľstva v priemere nižšia ako úroveň mestského obyvateľstva. Počet vidieckej populácie klesá a jej priemerný vek neustále rastie.

V súčasnosti je snaha vidieckych regiónov, poskytovať svojim obyvateľom primeraný príjem a služby so zameraním pozornosti na kvalitu vidieckej krajiny, zachovania sociálnych štruktúr, ale aj starostlivosť o jej kultúrne a historické dedičstvo.

V dokumente strategický rámec rozvoj vidieka do roku 2013 je definovaný ako hlavný cieľ rozvoja vidieka multifunkčné a trvalo - udržateľné poľnohospodárstvo, lesníctvo, potravinárstvo a rozvoj vidieka. S neustálou modernizáciou, podporou a inováciou vzdelanostnej štruktúry sa kladie dôraz predovšetkým na zlepšenie stavu životného prostredia v zmysle zachovania biodiverzity vidieka, kvality vôd, zmiernenie klimatických zmien a tiež na všetky aktivity, ktoré postupne prispievajú k systematickému znižovaniu regionálnych rozdielov vidieka v Slovenskej republike.

1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 Samospráva

Tvrdoň – Hamalová – Žárska (1995) definujú samosprávu ako určitý systém riešenia verejných záležitostí v krajine. Samospráva je reprezentovaná sústavou orgánov, ktoré garantujú záujmy obyvateľstva a skupín obyvateľstva, pričom môže ísť o záujmovú samosprávu alebo územnú samosprávu, ktorá je súčasťou verejnej správy.

Podľa Hamalovej et al. (1995) samospráva predstavuje činnosť spojenú so správou verejnoobčianskych záležitostí a sledujúcu predovšetkým záujmy určitých územných komún: obcí, miest, regiónov. Je reprezentovaná sústavou územných jednotiek, ktorých riadiace inštitúcie sú volené občanmi a títo sa podieľajú buď priamo, alebo nepriamo na ich výkone, ktorý súvisí so správou verejných záležitostí zverených zákonom do ich kompetencie.

Samosprávu podľa Švantnerovej et al. (1995) možno charakterizovať ako inštitút osobitnej formy spoločenského riadenia, blízky demokratickému systému riadenia spoločnosti. Pri jej plnom rozvoji sa vyznačuje týmito všeobecnými znakmi:

- vysoká intenzita vplyvu občanov na rozhodovanie o spoločných veciach a ich bezprostrednou zodpovednosťou za výsledky vyvolané rozhodnutím,
- úzka spätnosť s demokratickými formami tvorby a realizácie vôle ľudu, ktorá sa odvíja od komplexného chápania človeka v pracovnom a spoločenskom procese.

Gášpar (1993) uvádza, že samosprávne záležitosti zabezpečujú nasledovné kolektívne subjekty: - kolektív občanov obcí a miest,

- obecné a mestské zastupiteľstvá,
- výkonné orgány samosprávnych zastupiteľstiev.

Géciová (2002) vymedzuje samosprávu ako správu vecí verejných najdemokratickejším spôsobom, teda priamo občanmi v rámci samosprávnych celkov, ktorá sa spolu so štátnou správou zúčastňuje na zabezpečovaní celospoločenských záujmov.

Samospráva už vo svojej podstate poukazuje na správu vecí vlastným subjektom, keď si občania vlastnými silami realizujú prevažnú časť úloh správy prostredníctvom subjektov verejnej správy, pre ktoré je charakteristické, že nie sú orgánmi štátu, ale

neštátnymi právnickými osobami zriadenými zákonne, a že ich samosprávne úlohy vymedzuje zákon (Tej, 2002).

Samospráva podľa Belajovej – Balážovej (2004) predstavuje oprávnenie obcí a regiónov samostatne rozhodovať a uskutočňovať právom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva žijúceho v území mesta, dediny, regiónu. Samospráva sa prejavuje predovšetkým ako činnosť riadiaceho charakteru. Vo svojej činnosti sa spravuje zákonmi, vlastnými mocenskými aktmi a vlastnou samosprávnou mocou. Podľa autoriek je charakterizovaná:

1. demokratickým výkonom moci,
2. územnou autonómiou výkonu moci,
3. samosprávnou zodpovednosťou,
4. kombináciou samosprávnych a štátotvorných funkcií.

Podľa Hrtánka – Kohútika (2005) je idea, vznik a vývoj samosprávy spojený s formovaním občianskej spoločnosti. t.j. spoločnosti, ktorá je mimo bezprostredného vplyvu štátnej moci. Samospráva je osobitou formou vyjadrenia plurality názorov na miestnej úrovni v danej spoločnosti, to znamená, že je významnou zložkou právneho štátu. Z toho vyplýva, že organizácia a uskutočňovanie verejných záležitostí na úrovni miest a obcí majú osobitý význam pre každého obyvateľa obce či mesta.

Podľa Králik (2007) je samospráva demokratická forma, nezávislá územná inštitúcia, prostredníctvom ktorej občania územia nezávisle spravujú svoje záležitosti v rámci zákona a pod dozorom štátu.

1.2 Územná samospráva

Územná samospráva podľa Nižňanského – Piláta (2001) nie je štátnou správou. Nevykonáva svoju činnosť v mene štátu, ale v mene občana, ktorý trvalo býva na území spravovanom príslušnou samosprávou. V jeho prospech plní úlohy zverené do jej pôsobnosti zákonom, ale aj úlohy, na ktoré sa občania príslušnej samosprávy dohodnú.

Územnú správu chápe McLeod et. al. (2002) ako určitú organizovanú jednotku, ktorej pravidlá usporiadania sa riadia nasledovnými hodnotami:

- Sloboda – právo samosprávy slobodne, bez zásahu štátu alebo iných subjektov rozhodovať o záležitostiach v obvode svojho pôsobenia.
- Demokracia – umožňuje občanom a subjektom rozhodovať o záležitostiach svojho územia.

- Decentralizácia – je spájaná s procesom postupnej kreácie inštitúcií štátnej správy v územných obvodoch, zmenou systému regionálneho plánovania, presúvaním jeho výkonu na regióny a obce, rozširovaním kompetencií samosprávy na úkor štátnej správy.
- Sociálny blahobyť – hodnota založená na miere a kvalite sociálneho blahobytu je významným faktorom demokratizmu občianskej spoločnosti a súčasťou decentralizovanej modernej verejnej správy.

Územná samospráva je podľa Belajovej – Balážovej (2004) verejná správa so zameraním samosprávneho subjektu na vlastné záležitosti vo vymedzenom území. V politickej rovine ide o výkon samosprávy občanmi, priamo alebo nepriamo volenými zástupcami, v právnej rovine ide o pôsobenie samosprávy ako verejno – právneho subjektu, ktorý disponuje príslušným rozsahom verejnej moci.

Podľa Gabašovej (2001) územná samospráva môže naplňať svoju podstatu len vtedy, ak disponuje vlastným majetkom, ktorý využíva pre verejné účelky i pre podnikanie a disponuje aj vlastnými finančnými prostriedkami, zostavuje rozpočet, riadi, resp. reguluje všetky činnosti na zverenom území. Tieto činnosti predstavujú ekonomické aspekty miestnych samospráv a z hľadiska cieľov a funkcií samosprávnych jednotiek v demokratickom zriadení ich možno považovať za rozhodujúce pre ich existenciu a fungovanie.

Kameníčková (2001) uvádza, že funkcie územných samospráv sú vymedzené jednotlivými národnými legislatívami. Existujú iba dve výnimky, - miestne vyhlášky a miestne voľby. Pre miestne vyhlášky platí, že musia byť v súlade so zmluvou, smernicami a nariadeniami európskej únie. Právo voliť a byť volený vo voľbách do miestnych a regionálnych zastupiteľstiev majú mať všetci obyvatelia EÚ, ktoré majú trvalé bydlisko v danej obci, resp. v regióne.

1.3 Samospráva obcí

Kseňák (2000) uvádza, že jedným z dôsledkov novodefinovaného postavenia štátu transformujúcej sa slovenskej spoločnosti po roku 1989 je nepochybne aj ústavné vymedzenie postavenia obce ako základnej jednotky územnej samosprávy.

Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení definuje obec ako samostatný územný samosprávny a správny celok slovenskej republiky, ktorý združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom

samostatnej hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Obce podľa Žárskej et. al. (1999) sú autonómne, ekonomické, právne a sídelné jednotky so svojou špecifickou sociálno-ekonomickou štruktúrou. Obec je zároveň aj územnou samosprávnou jednotkou. Samosprávny princíp fungovania spoločnosti ako prejav demokratizačného a decentralizačného procesu v štáte je základom existencie a pôsobenia samosprávy a jej orgánov na jednotlivých úrovniach, t.j. aj na najnižšej – miestnej úrovni, reprezentovanej obcami.

Podľa Hrabalovej (2004) je obec v Českej republike najnižšia územná správna jednotka, v ktorej sa združujú jednotliví obyvatelia a ich cieľom je starať sa o rozvoj svojho územia a uspokojovať potreby a záujmy obyvateľov. Obec má obligatórne kompetencie, čo znamená, že sama rozhoduje a vykonáva svoje rozhodnutia s ohľadom na charakter a špecifiká svojho územia a prenesené kompetencie, v rámci ktorých vykonáva štátnu správu, čo znamená, že štát na obce delegoval časť svojich výkonných kompetencií, ale rozhodovacie kompetencie zostávajú na úrovni štátu. Obec je teda štátu zodpovedná za to, ako prenesenú kompetenciu vykonáva.

Berčík (1998) uvádza, že obec rozhoduje vo veciach územnej samosprávy samostatne v úzkom spojení s obyvateľmi obce, ktorí sa zúčastňujú na tomto rozhodovaní buď priamo -formou miestneho referenda, alebo zhromaždením občanov, na ktorých sa riešia otázky vo veciach samosprávy, alebo nepriamo – prostredníctvom orgánov obce.

Vo Fínsku, uvádza Turkilla (1999) je 452 obcí, ktoré sú vymedzené na základe geografickej oblasti a miestna samospráva je založená na samospráve občanov trvalo bývajúcich v obci. Fínske obce majú široké kompetencie. Najdôležitejšie služby, ktoré zabezpečujú sa týkajú školstva (prevádzkovanie stredných škôl, vyšších stredných škôl, inštitucionálnej odbornej prípravy, vzdelávanie dospelých, umelecké kurzy, knižnice, kultúrne a záujmové služby, škôlky), sociálnych vecí a zdravotnej starostlivosti (zabezpečenie preventívnej a základnej zdravotnej starostlivosti, špecializovanej lekárskej starostlivosti), ochrany životného prostredia a údržby technickej infraštruktúry (údržba ulíc, zásobovanie vodou a kanalizácia, koordinácia odpadového hospodárstva a energetické zásobovanie).

Územie Talianska sa delí na obce, provincie a oblasti. Obce zabezpečujú kompetencie v rámci sociálnych služieb (otázky bývania, školstva, vzdelávania, kultúrny život v obci, starostlivosť o zdravotnícke zariadenia), v rámci ekonomického rozvoja

(podpora obchodných aktivít, poľnohospodárstvo, turistika a pod.) a v oblasti využitia územia obce (napr. verejné práce, ochrana životného prostredia, miestna doprava, územné plánovanie) (Palúš 2002).

1.4 Faktory ovplyvňujúce rozvojovú úroveň obcí

Medzi základné faktory ovplyvňujúce rozvoj obcí patria podľa Belajovej – Fázikovej (2002) prírodné zdroje a životné prostredie, obyvateľstvo, ekonomický potenciál, sociálna infraštruktúra a technická infraštruktúra.

Fáziková (2003) uvádza že migrácia obyvateľstva je závažným ekonomickým a sociálnym fenoménom, schopným negatívne, resp. pozitívne ovplyvniť ekonomický a sociálny vývoj v území. Kladné migračné prírastky sú väčšinou spájané s pozitívnym ekonomickým rozvojom v danom priestore. Naopak, migračné straty signalizujú nepriaznivý ekonomický vývoj v danom území a zhoršujú vyhliadky územia pokiaľ ide o zlepšenie parametrov ekonomického a sociálneho rozvoja.

Napriek tomu, že vo vidieckych sídlach žije najviac obyvateľstva v prepočte na rozlohu územia, je ich hustota najmenšia, čo má podľa Belajovej – Gabašovej (2003) priamy vplyv na ponuku a dopyt po tovaroch, službách a práci. Prírastky obyvateľstva vo vidieckych regiónoch naznačujú síce pomalý, ale pozitívny trend v náraste celkového počtu obyvateľov vo vidieckych regiónoch. Prírastky obyvateľstva sú viac podmienené migračným ako prirodzenou reprodukciou obyvateľstva.

Transformácia ekonomiky má podľa Rataja (1997) negatívnejší dopad na vidiecke obyvateľstvo, kde je väčšia nezamestnanosť a nižšia úroveň príjmov. Lepším využitím potenciálu dediny, opatreniami štátu v daňovej, legislatívnej oblasti a v posilnení postavenia a kompetencií obcí môže sa doterajší negatívny proces zastaviť, ba môže sa zvrátiť v prospech výraznejšieho rozvoja dediny.

Tvrdoňová (1997) vyzdvihuje vzdelávanie a jeho rozvoj ako jeden z významných faktorov znižujúci nezamestnanosť obyvateľstva v konkrétnych sídelných útvaroch.

Pri posilňovaní vidieckej ekonomiky je kľúčom k úspechu stratégie vidieckeho rozvoja miestne vedenie komunity. Podľa Siegelovej (1997) sa pozornosť venuje najmä problematike vidieckeho turizmu, umeleckej výrobe, inkubátorom podnikania na vidieku, úverovej politike a pod.

Alokačné faktory sú dôležité pri zabezpečení úspešných miestnych podnikateľských činností na vidieku. Najdôležitejšími faktormi sú dopravné náklady,

prístup k surovinám, prístup na trhy a pracovné náklady (Cole, 1997).

Lacina (2003) uvádza, že infraštruktúra ako všeobecný pojem predstavuje celkovú vybavenosť územia v členení na sociálnu a technickú infraštruktúru a úzko súvisí so zlepšovaním životných podmienok ako v mestách, tak aj na vidieku.

Potvrďuje to aj Halásek (1999)), ktorí uvádza že významným rozvojovým faktorom je blok technickej a sociálnej infraštruktúry, do ktorého zaraďujú tie činnosti, ktoré uspokojujú potreby občanov a inštitúcií najmä z hľadiska zásobovania vodou a energiami, z hľadiska vybavenia územia dopravou infraštruktúrou, spojovými zariadeniami s telekomunikáciami.

Technická vybavenosť obcí je podľa Dubecovej (2000) základným prvkom, ktorý podmieňuje atraktivitu územia. Pri výstavbe infraštruktúry treba zväžiť, do akej miery a na aký typ sa bude v budúcnosti rozvoj infraštruktúry orientovať.

Rozvoj sociálnej infraštruktúry bol podľa Srnu (1998) do roku 1999 ovplyvnený výlučne rozhodnutím štátnej správy a iba z časti samosprávy.

Stehlíková – Sojková (2004) pokladajú komunikačné siete za základný faktor, ktorý podmieňuje rozloženie ekonomických a sociálnych aktivít a následne aj obyvateľstva, to nielen počtu, ale aj jeho štruktúry a demografického správania sa.

Podľa Papcunovej – Balážovej (2006) obecný majetok tvorí materiálnu podstatu pre výkon všetkých kompetencií obce. Je preto dôležité, aby sa rozhodnutia nerobili parciálne, ale komplexne berúc do úvahy tak vonkajšie ako i vnútorné faktory, ktoré na využitie majetku vplývajú.

Vlastníctvo majetku je základom pre ekonomickú samostatnosť obce a určuje jej nezávislosť. Existencia majetku a tvorba vlastných finančných zdrojov prostredníctvom výnosov z majetku by mohla viesť k znižovaniu závislostí obcí na prostriedkoch zo štátneho rozpočtu. Zmyslom efektívneho hospodárenia obcí s vlastným majetkom by malo byť nielen získanie finančných prostriedkov pre rozvojové programy obce, ale v prvom rade napĺňanie samosprávnych funkcií (Belajová – Papcunová, 2005).

2 CIEĽ PRÁCE

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotenie faktorov ovplyvňujúcich ekonomickú úroveň vo vybraných obciach.

Z hlavné cieľa vyplynuli nasledovné čiastkové ciele:

- 1) Analýza jednotlivých rozvojových faktorov (prírodné zdroje, demografický potenciál, ekonomická štruktúra, sociálna a technická infraštruktúra, rozpočet obce, majetok obce)
- 2) SWOT analýza

Predmetom analýzy sú obce Golianovo a Pohranice.

3 METODIKA PRÁCE

Pre splnenie uvedených cieľov bolo potrebné:

- 1) Preštudovanie a výber literárnych a právnych zdrojov a taktiež získanie konkrétnych podkladových údajov k analytickej časti práce.
- 2) Výber územia

Objektom práce bol Nitriansky okres, v ktorom boli na základe typológie podľa Fázikovej (1999), ktorá rozdeľuje vidiecke sídla podľa počtu obyvateľov na 3 veľkostné skupiny:

- malé obce do 500 obyvateľov
- stredné obce od 500 - 1999 obyvateľov
- veľké obce nad 2000 obyvateľov

Vybraté obce Golianovo s 1238 obyvateľmi a Pohranice s 1075 obyvateľmi patria do skupiny stredných obcí.

- 3) Analýza rozvojových faktorov v jednotlivých obciach:

- Prírodné zdroje
- Demografický potenciál (veková štruktúra, vzdelanostná štruktúra, národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva)
- Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj (ekonomická aktivita obyvateľov a miera nezamestnanosti, ekonomika miestnej samosprávy)
- Sociálna infraštruktúra (občianska a bytová vybavenosť, školstvo, sociálna a zdravotná starostlivosť o občanov)

- Technická infraštruktúra (cestná sieť a dopravné systémy, vodné hospodárstvo, energetické hospodárstvo, odpadové hospodárstvo)
- Rozpočet obce (bežný a kapitálový)
- Majetok obce a hospodárenie s majetkom

4) Vyhodnotenie získaných informácií

5) SWOT analýza

3.1 Materiál

K spracovaniu bakalárskej práce sme získali informácie z nasledovných zdrojov:

- pre analýzu rozpočtov boli použité rozpočty jednotlivých obcí poskytnuté obecnými úradmi,
- pre analýzu obyvateľov boli použité údaje z matričných úradov Golianovo, Pohranice.
- pre analýzu technickej a sociálnej infraštruktúry, prírodných zdrojov a ekonomickej štruktúry boli použité údaje z SOBD 2001, a PSLDB 1991
- informácie o nezamestnanosti poskytol Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre
- informačné materiály vydané obecným úradom v Golianovo, Pohranice

3.2 Metódy práce

V práci sme použili nasledovné metódy:

- metóda skúmania, zohľadňujúca možnosti, ktoré sú dané dostupnou vedeckou a odbornou literatúrou prezentujúcou teoretické poznatky a údajovou základňou z oblasti jednotlivých rozvojových faktorov obcí
- metóda vedeckej abstrakcie – abstrahovanie menej dôležitých, resp. nepodstatných informácií od množstva informácií, ktoré majú priamy alebo nepriamy vzťah k riešenému problému
- analyticko - syntetická metóda, použitá pri analýze jednotlivých rozvojových faktorov v obciach a pri SWOT analýze
- metóda reťazových indexov – bola použitá na výpočet medziročných percentuálnych zmien

3.3 Použité matematické vzorce:

prirodzený prírastok = počet narodených obyvateľov v danom roku – počet zomretých obyvateľov v danom roku

migračné saldo = počet prisťahovaných obyvateľov – počet vystáhaných obyvateľov

celkový prírastok = prirodzený prírastok + migračné saldo

index starnutia = (poproduktívne obyvateľstvo/predproduktívne obyvateľstvo) * 100

miera nezamestnanosti =

(celkový počet nezamestnaných/počet ekonomicky aktívnych) * 100

finančná sila = celkové príjmy / počet obyvateľov

daňová sila = daňové príjmy / počet obyvateľov

majetková sila = celková hodnota majetku / počet obyvateľov

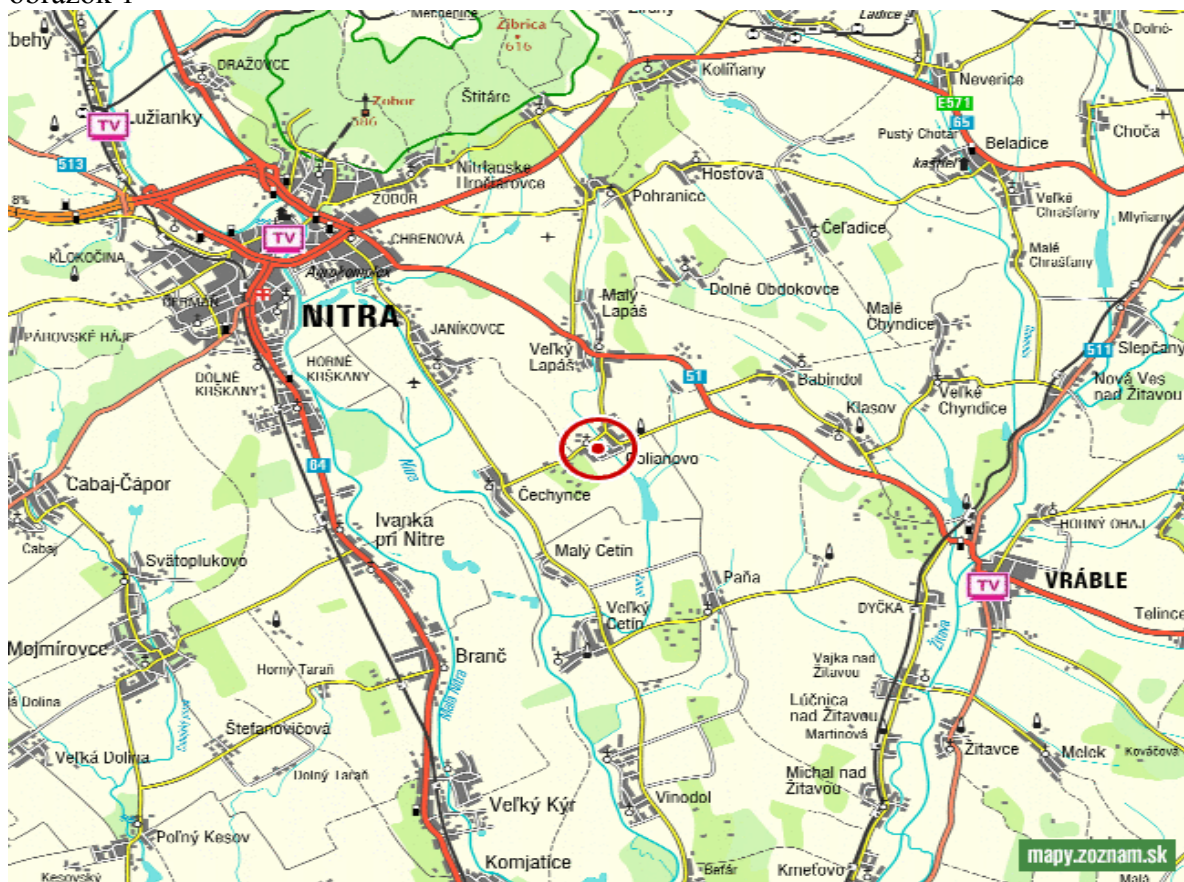
4. VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Obec Golianovo

4.1.1 Všeobecná charakteristika územia

Obec Golianovo leží 10 km juhovýchodne od Nitry v západnej časti Žitavskej pahorkatiny na strednom toku potoka Kadaň. Administratívne je zaradená do Nitrianskeho okresu, ktorý patrí do Nitrianskeho kraja. Geologická stavba územia je jednoduchá. Najstaršie sú predalpínske kryštallické horniny vnútorných Západných Karpát, nad nimi sú slabo zvrásnené neogénne sedimenty (ily, slieň a piesky). Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 149 m. n. m., pričom rozloha obce je 147 – 233 m². Obec je situovaná vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja veľmi výhodne.

Geografická poloha obce
obrázok 1

zdroj: www.mapy.zoznam.sk

4.1.2 História obce

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1156 pod názvom Gurmot, keď ostrihomský arcibiskup prepustil desiatok z obce kanonikom. V tomto čase osídlenia obce ležalo v strednej časti územia nitrianskeho biskupstva a patrilo medzi výnosnejšie.

Obyvatelia sa zaoberali predovšetkým poľnohospodárstvom, pestovalo sa obilie a hlavne vinič. Pôda obce pôvodne patrila nitrianskemu panstvu, neskôr bola vlastníctvom zoborského opátstva.

4.1.3 Prírodné pomery

Obec patrí do teplej oblasti a mierne suchej podoblasti. Priemerná teplota vzduchu sa v zimných mesiacoch pohybuje v rozmedzí -2 až -1° C a v letných mesiacoch 21° C a viac. Priemerné množstvo spadnutých zrážok za rok je 598 mm.

Medzi najviac zastúpený pôdny typ patrí hnedozem typická a hnedozem luvizemná. Okrem toho sa na území obce nachádza typická černozem, černozem hnedozemná a černica glejová. Prevládajúce pôdy sú hlinité, ílovitohlinité, ílovité a íly.

Štruktúra pôdneho fondu tabuľka 1

Štruktúra pôdneho fondu	Výmera v ha	Podiel v %
Celková výmera katastra obce	1 074	100
Z toho: orná pôda	899	83,7
chmeľnice	0	0
Vinice	8	0,74
Záhrady	37	3,44
Ovocné sady	8	0,74
trvalé trávne porasty	2	0,18
lesné pozemky	0	0
vodné plochy	44	4,09
zastavaná plocha a nádvorcia a verejné priestranstvá	71	6,61
ostatné plochy	5	0,47

Zdroj: MOŠ/MIŠ, vlastné spracovanie

Z analýzy pôdneho fondu vyplýva, že najväčší podiel z celkovej výmery pôdneho fondu tvorí orná pôda (83,7%), druhú najväčšiu kategóriu tvoria vodné plochy (4,09%), ktorú predstavuje vodná plocha nachádzajúca sa v katastri obce blízko poľnohospodárskeho družstva. Záhrady z celkovej výmery pôdneho fondu zaberajú 3,44%

podiel. Rovnaký podiel zaberajú vinice a ovocné sady (0, 74%). V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chmeľnice a lesné pozemky.

4. 1.4 Obyvateľstvo

Z tabuľky 2 vyplýva, že počas obdobia rokov 2001 až 2006 sa počet obyvateľov v obci zvyšoval. Obec získavala obyvateľstvo prisťahovaním obyvateľov, čo dokazuje aj kladné migračné saldo počas celého analyzovaného obdobia. Naopak prirodzený prírastok bol v rokoch 2002 a 2003 záporný, čo znamená, že viac ľudí zomrelo ako sa narodilo. Zmena nastala v roku 2004, kedy prirodzený prírastok vykazoval kladnú hodnotu a obdobná situácia sa zopakovala aj v rokoch 2005 a 2006. Zvyšovanie životných nákladov a zvyšujúce sa psychické napätie v spoločnosti vedie obyvateľstvo k rozhodnutiam vyhľadávať kľudnejšie a lacnejšie prostredie pre svoje bývanie a keďže obec Golianovo sa nachádza len 12 km od krajského mesta Nitra je vyhľadávaná obyvateľmi mesta. Blízkosť krajského mesta a podpora rozvoja bývania v obci sú faktormi, ktoré môžu i v budúcnosti významne ovplyvniť záujem hlavne mladých ľudí, čím by sa zvýšil aj prirodzený prírastok v obci.

Ukazovatele demografického vývoja v obci tabuľka 2

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	1 142	1 158	1 168	1 178	1 238	1 266
Prírodný prírastok/úbytok	0	- 5	- 9	+ 3	+ 6	- 1
Migračné saldo	+ 18	+ 25	+ 20	+ 6	+ 49	+ 12

Zdroj: MOŠ/MIS, vlastné spracovanie

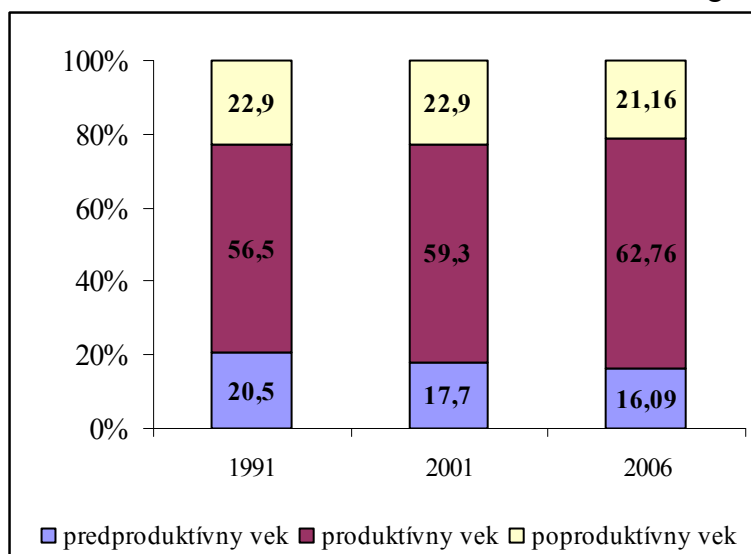
Veková štruktúra obyvateľstva

Obec Golianovo má typickú vekovú štruktúru, ktorá sa počas rokov 1991 až 2006 výrazne nemenila. Najväčší podiel tvorí obyvateľstvo v produktívnom veku, ktoré tvorilo v roku 2006 viac ako 60% obyvateľstva. Nulový prirodzený prírastok v roku 2001 a záporný prirodzený prírastok v roku 2006 sa podpísali aj na vekovej štruktúre obyvateľstva, hlavne na jej predproduktívnej zložke, ktorá tvorila v obci iba 16, 09% podiel (graf 1).

Index starnutia v roku 2006 dosiahol hodnotu 131,53, z čoho vyplýva, že obyvateľstvo v obci starne a počet obyvateľov v poproduktívnom veku je vyšší ako počet obyvateľov v predproduktívnom veku.

Veková štruktúra v obci

graf 1

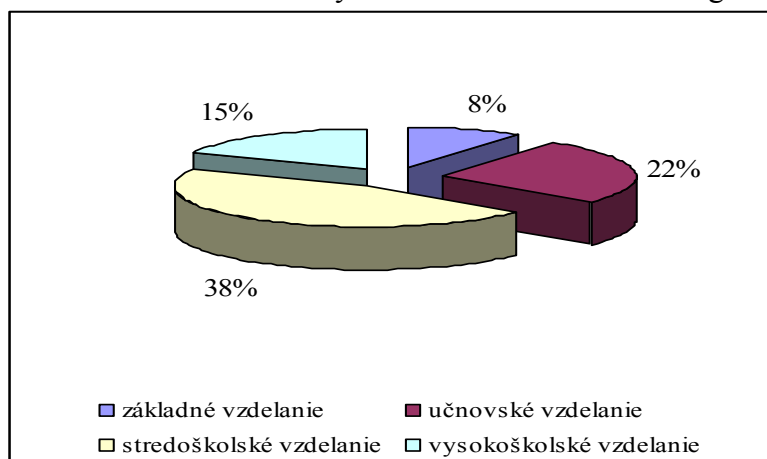
Zdroj: MOŠ/MIS, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

K 31.12.2006 v obci najväčší podiel tvorilo obyvateľstvo so stredoškolským vzdelaním (38%), obyvateľstvo s učňovským vzdelaním tvorilo 22%, vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia tvorili 15% a najmenej obyvateľov malo iba základné vzdelanie (8%). Uvedená vzdelanostná štruktúra úzko súvisí aj s možnosťami obyvateľstva zamestnať sa. Najväčšie problémy so zamestnaním má obyvateľstvo so základným vzdelaním. Keďže v obci sa nenachádza žiaden priemyselný podnik, jediným zamestnávateľom pre obyvateľov obce je poľnohospodárska výroba Agro, s.r.o., obyvatelia dochádzajú za prácou do okolitých miest obcí.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva k 31.12.2006

graf 2

droj: MOŠ/MIS, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

V obci z hľadiska národnostnej štruktúry podľa SODB 2001 prevládalo obyvateľstvo slovenskej národnosti (98,2%), ostatné národnosti boli zastúpené len nepatrným podielom obyvateľov (maďarská 1%, česká 0,5% a ukrajinská 0,1%).

Z hľadiska náboženského vyznania v roku 2001 najväčšie zastúpenie má v obci rímskokatolícka cirkev (94%), ostatné cirkvi majú len nepatrné zastúpenie (evanjelická cirkev augs. vyznania 1,7%, pravoslávna a gréckokatolícka cirkev 0,1% a 0,4% tvorili svedkovia Jehovovi). K žiadnej viere sa neprihlásilo 22 obyvateľov (1,9%).

4.1.5 Ekonomický potenciál

K 29.4.2008 obchodný register a živnostenský register uvádza spolu 28 podnikateľských subjektov, pričom zameranie týchto subjektov je rôzne. V obci pôsobí Agro – Golianovo s.r.o. ktoré sa zameriava na rastlinnú a živočíšnu výrobu. keďže v obci sa nachádza zdravotné stredisko, lekári poskytujúci zdravotnú starostlivosť v tomto zariadení ju poskytujú ako súkromné ambulancie. Z tabuľky 7 vyplýva, že najväčšie zastúpenie v podnikateľských subjektoch má maloobchod (9 podnikateľských subjektov), výrobné činnosti (5 podnikateľských subjektov) a to najmä výroba konfekcie a bytových textílií, výroba mäsa a mäsových výrobkov, výroba pleteného tovaru, výroba kompozitných výrobkov a foriem a pod. V obci pôsobia aj 4 podnikateľské subjekty v oblasti stavebníctva a 2 podnikateľské subjekty poskytujúce inštalátorske práce.

Zameranie podnikateľských subjektov v obci tabuľka 3

Zameranie podnikateľského subjektu	počet
Maloobchod	9
Veľkoobchod	1
Stavebné práce	4
Autodoprava	1
Výrobné činnosti	5
Inštalátorske práce	2
Zdravotné služby	2
Zámočnícke práce	1
Poľnohospodárska výroba	1
Predaj potravín a občerstvenia	2
Spolu	28

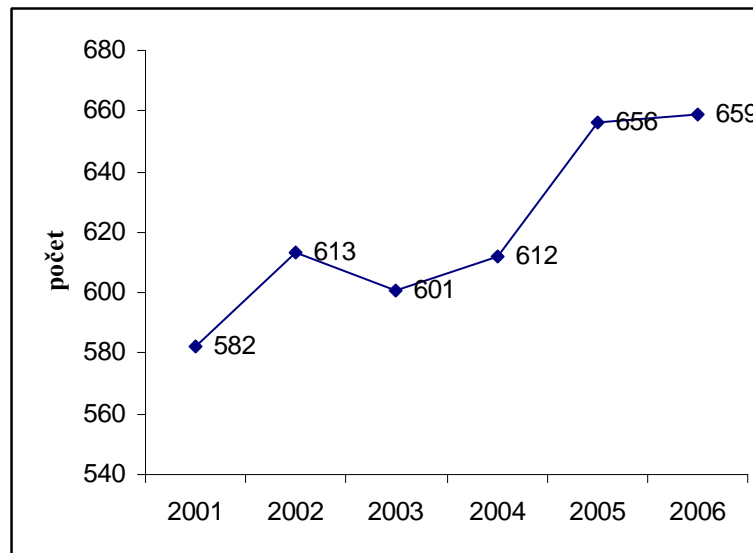
Zdroj: obchodný a živnostenský register, vlastné spracovanie

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti v obci

Podľa SODB v roku 2001 bolo v obci 561 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo predstavovalo 55% z celkového počtu obyvateľov. Z uvedeného počtu až 380 obyvateľov predstavovali robotníci (67,7%).

Najväčšiu skupinu v rámci ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvorili zamestnanci pracujúci za mzdu a to až 312 obyvateľov (55,6%) a 41 ekonomicky aktívnych obyvateľov predstavovali podnikatelia so zamestnancami (15 ekonomicky aktívnych obyvateľov) a bez zamestnancov (26 ekonomicky aktívnych obyvateľov).

Počet obyvateľov odchádzajúcich za prácou z obce v období rokov 2001 - 2006
graf 3

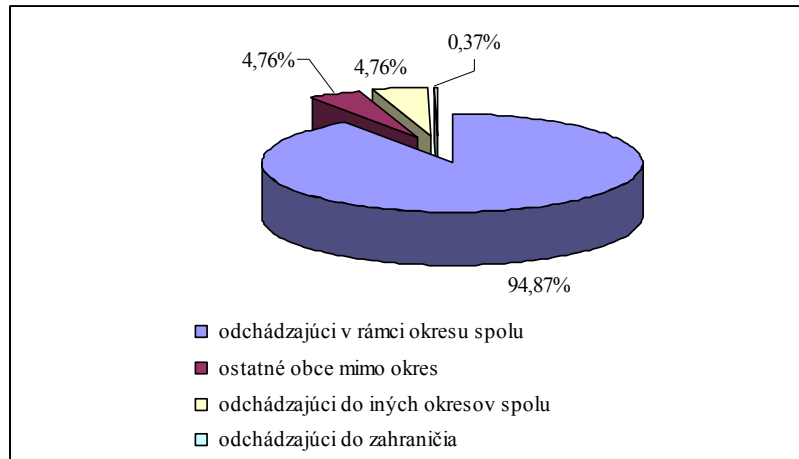

Zdroj: obecný úrad Golianovo, vlastné spracovanie

Z grafu 3 vyplýva, že počas obdobia rokov 2001 až 2006 sa zvyšoval počet obyvateľov, ktorí odchádzali za prácou mimo obce. Dôvodom je nielen skutočnosť, že priamo v obci nie je žiadna možnosť zamestnať sa, jediným zamestnávateľom je poľnohospodárska výroba Agro, s.r.o., ale aj to, že obyvatelia, ktorí sa v posledných rokoch do obce prisťahovávajú majú zamestnanie v okolitých obciach resp. mestách Vrábľa a Nitra.

Denná dochádzka za prácou

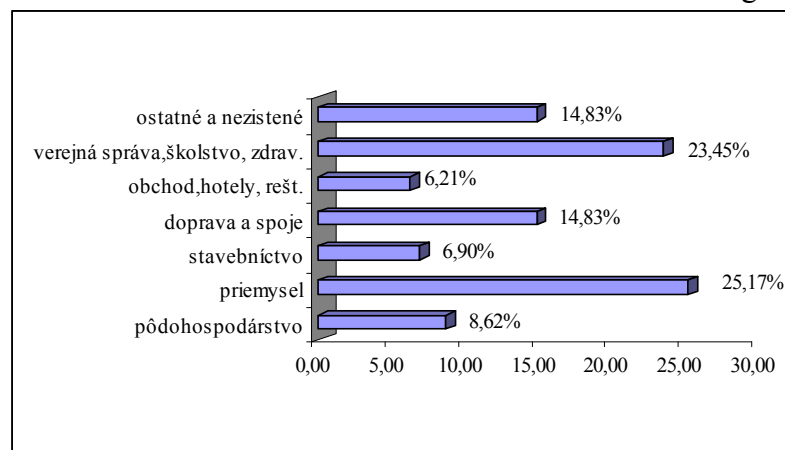
graf 4

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Podľa SODB 2001 z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov až 94,87% odchádza každodenne za prácou v rámci okresu. Títo obyvatelia dochádzajú predovšetkým do Nitry (80,69%), Vrábl'ov (8,11%) a do Dolných Obdokoviec (3,86%). V menšej miere dochádzajú obyvatelia za prácou do ostatných obcí mimo okresu (4,76%) a rovnaký podiel obyvateľov dochádza za prácou do iných okresov.

EAO obyvateľstvo odchádzajúce do zamestnania podľa odvetvia národného hospodárstva graf 5

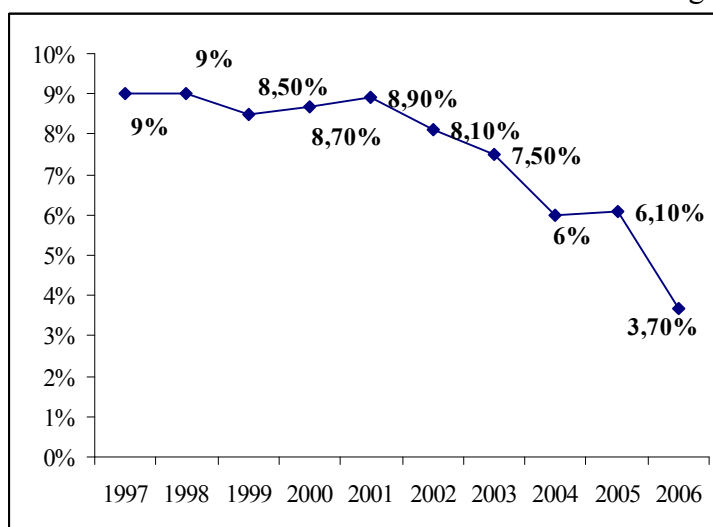

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Najviac ľudí dochádzajúcich za prácou pracuje v priemysle (25,17%), vo verejnej správe, školstve a zdravotníctve (23,45%) a rovnakým podielom je zastúpená doprava a spoje a ostatné odvetvia, ktoré neboli bližšie špecifikované.

Vývoj miery nezamestnanosti v obci v období rokov 1997 – 2006

graf 6

Zdroj: obecný úrad Golianovo, vlastné spracovanie

Napriek skutočnosti, že v obci nie je veľa možností sa zamestnať, miera nezamestnanosti počas obdobia rokov 1997 až 2006 mala klesajúcu tendenciu s výnimkou rokov 2000 a 2001, kedy sa miera nezamestnanosti v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zvýšila. K 31. 12. 2006 dosiahla miera nezamestnanosti iba 3,7%, čo je v porovnaní s Nitrianskym krajom, v ktorom miera nezamestnanosti dosiahla 13,2% veľmi priaznivá situácia.

4.1.6 Miestna ekonomika

Bežný rozpočet

Z tabuľky 4 vyplýva, že počas obdobia rokov 2002 – 2006 bežné príjmy obce narastali. Nárast týchto príjmov bol spôsobený nárastom daňových príjmov.

V rokoch 2002 – 2003 sa výška daňových príjmov veľmi nemenila, zmena nastala vo výške dotácií ktoré sa obci podarilo získať predovšetkým zo štátneho rozpočtu.

V roku 2004 daňové príjmy predstavovali 33,15% podiel na celkových bežných príjmoch. Špecifické dane v tomto roku tvorili predovšetkým poplatok za psa vo výške 7 tis. Sk, poplatok z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov vo výške 12 315 Sk. Nedaňové príjmy obce tvorili príjmy z prenajatých obecných pozemkov v celkovej výške 16 635 Sk a príjmy z prenajatých budov a priestorov vo výške 612 532 Sk. V tomto roku podiel dane zo štátneho rozpočtu bol tvorený príjmami z dane právnických a fyzických osôb. Obec v roku 2004 získala v rámci grantov a transferov aj dotáciu na samosprávne funkcie vo výške 190 tis. Sk, na aktívnu politiku trhu práce – 121 tis. Sk,

ktoré obec použila predovšetkým na mzdy a odvody pracovníkov VPP, na nákup pracovných odevov a náradí pre týchto pracovníkov a tiež aj na podporu absolventskej praxe. Keďže v rámci reformy verejnej správy prešla na obec aj matričná činnosť a obec prevádzkuje základnú aj materskú školu zo štátneho rozpočtu získala 71 tis. Sk na matričnú činnosť a viac ako 5 mil. Sk na prevádzku predškolského a školského zariadenia v obci.

Od 1.1. 2005 sa uskutočnila fiškálna decentralizácia, čo prinieslo obciam aj nový systém financovania. Prejavilo sa to aj v rozpočte obce tým, že daň z právnických a fyzických osôb nahradil výnos dane z príjmov v celkovej výške viac ako 4 mil. Sk. V porovnaní s rokom 2004 sa zvýšili príjmy z dane z nehnuteľnosti avšak došlo k poklesu príjmov v rámci špecifických daní. Bolo to spôsobené aj tým, že niektoré miestne poplatky vstupom SR do EÚ boli zrušené. V tomto roku poklesli aj príjmy z prenajatých obecných budov z dôvodu ukončenia nájmu podnikateľa ako aj tým, že obec odpredala školské byty, ktoré dovtedy prenajímala. Naopak narástli iné nedaňové príjmy, ktoré boli tvorené účtami finančného hospodárenia – 43 tis. Sk a z dobropisov – preplatok plynu z predchádzajúceho roku a preplatok za časopis v celkovej výške 47 tis. Sk.

V roku 2006 daňové príjmy už tvorili viac ako 50% podiel na celkových bežných príjmoch. Opäť v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu príjmov v rámci dane z nehnuteľnosti a poklesli príjmy zo špecifických daní. Z nedaňových príjmov narástli príjmy v rámci administratívnych poplatkov. Tento nárast spôsobili predovšetkým platby z predaja tovarov a služieb – napr. predaj brožúry k 850. výročiu obce, požičanie miešačky a cintorínske poplatky. V tomto roku sa zvýšili aj granty a transfery, kde okrem dotácií na matričnú činnosť a školské s predškolské zariadenia obec dostala zo štátneho rozpočtu aj peniaze na komunálne voľby a voľby do NR SR v celkovej výške 31 tis. Sk. Obec získala aj 29 tis. Sk na stavebné konanie.

Daňová sila obce sa až do roku 2005 každý rokom rástla. Pokles nastal až v roku 2006, kedy daňová sila dosiahla viac ako 4 tis. Sk na 1 obyvateľa. Naopak ekonomická sila obce počas celého obdobia sa každý rok zvyšovala. V roku 2006 dosiahla výšku viac ako 10 tis. Sk na 1 obyvateľa čo v porovnaní s rokom 2002 znamenalo nárast o viac ako 4 tis. Sk.

4

Klasifikácia príjmov	2002	2003	2004	2005	2006
100 Daňové príjmy spolu	2 859	3 472	3 714	6 236	7 067
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	1 544	1 887	2 211	4 730	5 535
dane z nehnuteľností	816	829	788	993	1 022
Špecifické dane	275	587	510	248	245
odvoz TKO	224	169	205	265	265
200 Nedaňové príjmy spolu	1 099	1 278	1 830	1 597	1 757
z toho z využívania majetku	478	641	629	497	402
administratívne poplatky	97	545	1 113	1 009	1 279
iné nedaňové príjmy	524	92	88	91	76
300 Granty a transfery	3 267	5 474	5 658	4 856	5 043
Z toho dotácie	2 946	5 474	5 658	4856	5 043
ostatné transfery	321	-	-	-	-
Bežné príjmy spolu	7 225	10 224	11 202	12 689	13 867
Daňová sila obce (v Sk)	2 468,90	2 972,60	3 152,80	5 037,20	4 372,10
Ekonomická sila obce (v Sk)	6 239,20	8 753,40	9 509,30	10 249,60	10 953,40

Zdroj: obecný úrad, vlastné spracovanie

Výdavky bežného rozpočtu v rokoch 2002 – 2006 mali kolísavú tendenciu. V roku 2003 v porovnaní s rokom 2002 sa výdavky zvýšili o 2 936 tis. Sk, predovšetkým v oblasti vzdelávania.

Zaujímavým bol rok 2004, pretože v tomto roku neboli žiadne výdavky určené na požiaru bezpečnosť a ekonomickú oblasť. Najvyššie výdavky okrem vzdelávania v tomto roku predstavovali výdavky na bývanie a občiansku vybavenosť, kde obec viac ako 1 mil. Sk vynaložila na zabezpečenie zásobovania obyvateľov vodou a 9 tis. Sk za upratovanie, vymaľovanie domu smútku a za odber vody a elektrickej energie v dome smútku. V tomto roku obec pomohla aj občanom v hmotnej núdzi jednorazovou vecnou výpomocou v celkovej výške 7 tis. Sk.

Najvyššie výdavky mala obec v roku 2005, kedy výdavky dosiahli výšku viac ako 10 mil. Sk. V tomto roku obec uvoľnila zo svojho rozpočtu 37 tis. Sk obecným požiarnikom. V rámci výdavkov v ekonomickej oblasti v tomto roku predstavovali výdavky predovšetkým na zimnú údržbu miestnych komunikácií – 24 tis. Sk a na opravu výtlkov a krytov na miestnych komunikáciách – 757 tis. Sk. Okrem výdavkov na zber a nakladanie s TKO a DSO obec v tomto roku nakúpila aj pohonné hmoty do kosačky v celkovej výške – 31 tis. Sk. Výdavky v rámci bývania a občianskej vybavenosti predstavovali výdavky za údržbu vodovodnej siete ako aj na verejné osvetlenie.

Výdavky rozpočtu v roku 2006 v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesli o 2 683 tis. Sk, čo bolo spôsobené predovšetkým znížením výdavkov na vzdelávanie

(zníženie o 3 782 tis. Sk). V tomto roku sa však výrazne zvýšili výdavky v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva. Na podporu športovej činnosti obec prispela žiakom na turnaj vo Francúzsku – 10 tis. Sk a zaplatila im aj registráciu na tomto podujatí vo výške 2 500 Sk.. keďže obec v tomto roku oslavovala aj 850. výročie, tak zvýšené výdavky v tejto kapitole výdavkov súviseli so zabezpečením rôznych sprievodných kultúrno – spoločenských akcií.

Výdavky bežného rozpočtu v tis. Sk

tabuľka 5

Funkčná klasifikácia výdavkov	2002	2003	2004	2005	2006
1 Výdavky miestnej správy 01	1 833	1 904	1 434	2 633	2 761
3 Verejný poriadok (požiarna ochrana) a bezpečnosť 03	22	16	-	37	44
4 Ekonomická oblasť 04	360	204	-	301	233
5 Ochrana životného prostredia 05	337	401	409	472	575
6 Bývanie a občianska vybavenosť 06	463	547	1 307	1 151	1 565
7 Zdravotníctvo 07	179	177	183	203	170
8 Rekreácia, kultúra, náboženstvo 08	334	536	601	619	1 119
9 Vzdelávanie 09	2 256	5 015	892	4 836	1 054
10 Sociálne zabezpečenie 10	360	280	245	246	294
Výdavky spolu	6 144	9 080	5 071	10 498	7 815

Zdroj: obecný úrad, vlastné spracovanie

Kapitálový rozpočet

Kým v roku 2002 obec v rámci investičnej činnosti použila 910 tis. Sk, už o rok neskôr to bolo už len 23 tis. Sk.

Výrazná zmena nastala v investičnej činnosti v roku 2004, kedy kapitálové príjmy predstavovala dotácia na kapitálové výdavky pre ZŠ, ktoré následne boli použité na projektovú dokumentáciu školy . Okrem toho obec použila finančné prostriedky aj na výstavbu chodníkov na cintoríne a na ulici pri hliníku – 424 tis. Sk, na rozšírenie ústredného kúrenia v budove OcÚ – 90 tis. Sk, na projektovú dokumentáciu kultúrneho domu – 230 tis. Sk a na opravu strechy kultúrneho domu – 92 tis. Sk.

Obec v roku 2005 predala školskú bytovku v celkovej sume 48 tis. Sk. Následne tieto príjmy obec použila na nákup kosačky – 34 tis. Sk a na výstavbu prístrešku TJ – 39 tis. Sk.

Predaj obecného majetku pokračoval aj v roku 2006, kedy obec predal pozemky v celkovej hodnote 12 tis. Sk. Následne však v tomto roku obec nakúpila pozemky v celkovej hodnote 20 tis. Sk, spevnila cesty pod vinohradmi, vybudovala chodníky a spevnila cesty pod ihriskom a to v celkovej výške 684 tis. Sk. Okrem toho vynaložila finančné prostriedky aj na vypracovanie projektu na vybudovanie vodovodu a plynofikácie

na nových cestách – 180 tis. Sk, rozšírila verejné osvetlenie pri betónovej ploche pod materskou školou a pri obecnom úrade – 115 tis. Sk a vysporiadala a rozšírila cintorín – 54 ti. Sk.

Kapitálové príjmy a výdavky obce v tis. Sk tabuľka 6

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2002	2003	2004	2005	2006
Kapitálové príjmy spolu	3 248	-	95	48	12
Kapitálové výdavky spolu	910	21	1 110	73	1 113

Zdroj: obecný úrad, vlastné spracovanie

Majetok obce

Z analýzy tabuľky 7 vyplýva, že celková hodnota majetku sa počas rokov 2002 – 2004 neustále znižovala. Zmena nastala v roku 2005 kedy v porovnaní s rokom 2004 celková hodnota majetku vzrástla na 19 751 tis. Sk. V roku 2006 hodnota majetku opäť klesla v porovnaní s rokom predchádzajúcim.

V roku 2002 najväčší podiel na celkovej hodnote majetku tvoril neobežný majetok (78,58%). Dlhodobý nehmotný majetok tvoril softvér, ktorý obecný úrad využíva na obecnom úrade. V rámci dlhodobého hmotného majetku najväčší podiel tvoria stavby.

V roku 2003 sa znížila celková hodnota majetku z dôvodu, že obce od 1.1.2003 sú povinné odpisovať majetok. Táto skutočnosť sa prejavila na celkovej hodnote majetku. Obec v roku 2003 predala pozemky, čím sa znížila ich celková hodnota. V ostatných rokoch už nenastali výraznejšie zmeny v štruktúre majetku.

Hodnota a štruktúra majetku obce v tis. Sk

tabuľka 7

MAJETOK	2002	2003	2004	2005	2006
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	22 034	12 891	13 103	12 483	11 957
z toho					
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	61	11	6	1	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	21 973	6 147	6 364	5 749	5 224
z toho					
Pozemky	318	78	78	78	132
Stavby	18 043	6 011	6 236	5 622	5 063
Drobný dlhodobý hmotný majetok	3 612	58	50	49	29
C. Dlhodobý finančný majetok	-	6 733	6 733	6 733	6 733
2. Obežný majetok	6 005	6 929	6 303	7 268	6 812
Majetok spolu (1+2)	28 039	19 820	19 406	19 751	18 769
Majetková sila obce (v Sk)	24 213,30	16 969,20	16 473,20	15 954	14 825,40

Zdroj: obecný úrad, vlastné spracovanie

4.1.7 Sociálna infraštruktúra

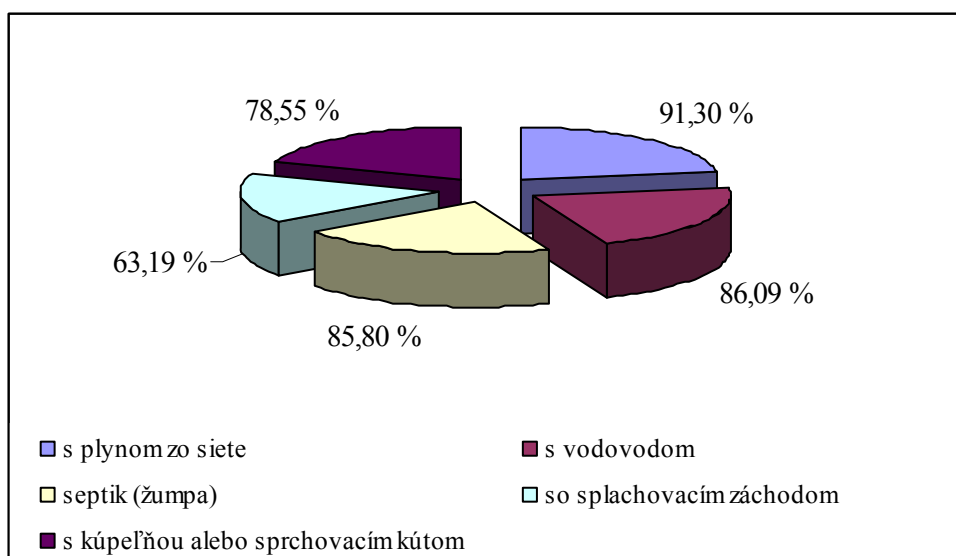
Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce.

V obci je podľa SODB 2001 celkom 405 domov a 410 bytov, z toho trvale obývaných je 340 domov a 345 bytov.

Vybavenie trvalých obývaných bytov

graf 7

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z grafu 7 vyplýva, že na plyn je napojených až 91,30% trvale obývaných bytov, na vodovod je napojených 86,09% bytov. Keďže v obci nie je kanalizácia, obyvatelia obce majú vlastné žumpy, čo dokumentuje aj skutočnosť, že až 85,80% bytov je napojených na žumpu resp. septik. S kúpeľňou resp. sprchovacím kútom je vybavených až 78,55% trvale obývaných bytov.

Školstvo

V obci sa nachádza aj jedna Materská škola a jedna základná škola s ročníkmi 1 – 9. Prvá budova školy bola postavená v roku 1820 pôvodne ako modlitebňa. V roku 1939 bola škola premenovaná na rímskokatolícku školu a po roku 1948 na národnú školu s osemročnou školskou dochádzkou. V rokoch 1964 – 1965 bola postavená nová budova školy a v roku 1969 bola stará škola budovy zbúraná. V súčasnom období je súčasťou školského areálu aj telocvičňa, učiteľská štvorbytovka, školská jedáleň a družina, budova pre praktické vyučovanie a park.

Materská škola bola založená v roku 1950 a v rokoch 1987 – 1988 bola budova rozšírená o prístavu a prešla modernizáciou.

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, kde sa nachádza ambulancia všeobecného aj zubného lekára. Za špecifickými zdravotnými službami chodia obyvatelia do mesta Nitra. V obci sa nenachádza ani lekárň.

Sociálna starostlivosť

Obec prispieva z rozpočtu na stravovanie dôchodcov každoročne v priemere okolo 200 tis. Sk a prispieva im aj na prepravné na kultúrne podujatia predovšetkým do divadla do Nitry a na zájazdy na kúpanie do okolitých miest. Okrem týchto aktivít obec poskytuje týmto obyvateľom aj opatrovateľskú službu. V roku 2006 obec zabezpečila pre svojich dôchodcov nad 70 rokov vianočné salónky.

Služby obyvateľstvu

V obci sa nachádza predajňa JEDNOTY, a jeden súkromný subjekt, ktorý ponúka potraviny, ale aj rozličný tovar. Na kultúrne vyžitie majú obyvatelia k dispozícii pohostinstvo a bar. Na kultúrno-spoločenské akcie slúži kultúrny dom v ktorom sa nachádza bývalá kinosála, ktorá sa využíva na rôzne podujatia (výstavy, predajné akcie), ale aj na miestne zábavy. V obci je jeden katolícky kostol a dom smútku, ktorý bol postavený v roku 1972. Na športové vyžitie obyvateľom slúži futbalové ihrisko, ktoré obec postavila v roku 1972. Obec má aj vlastnú poštu.

4.1.8 Technická infraštruktúra

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Cestná sieť a dopravné systémy

Obec Golianovo nie je napojená na cestu I. triedy. Obcou prechádza iba cesta III. triedy v celkovej dĺžke 6,9 km. V obci sa nachádza 2,2 km chodníkov, ktoré potrebujú rekonštrukciu a 3 mosty.

S okolitými mestami a obcami je obec spojená autobusovou dopravou a osobnou dopravou. Autobusovou dopravou, ktorej zastávky sú priamo v obci, bola obec prepojená s najbližším mestom Nitra. Frekvencia autobusových spojov je časovo dobre rozložená počas týždňa, horšie spojenie je počas víkendov a sviatkov. Obcou neprechádza železničná trať.

Vodné hospodárstvo

Na miestny vodovod je v obci napojených 351 domácností. Vodovod obec dokončila v roku 1988. Z dôvodov ekonomických, časť domácností (najmä starší obyvatelia) vodu z vodovodu nevyužíva a využívajú vodu zo studní. Obec zatiaľ nemá vybudovanú ČOV a ani kanalizáciu. Obyvatelia majú vlastné žumpy.

Energetické hospodárstvo

V roku 1948 bola obec elektrifikovaná a v rokoch 1995 – 1996 bola obec plynofikovaná, od toho roku sú všetky domy v obci napojené na plyn.

Odpadové hospodárstvo

V obci sa separuje odpad. Odvoz odpadu zabezpečujú nitrianske komunálne služby. V roku 2005 obec zaplatila 33 tis. Sk za odvoz veľkoobjemových kontajnerov.

4. 1. 9 SWOT analýza

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none">- blízkosť krajského mesta- pokojný štýl života- nízka miera nezamestnanosti- napojenosť na autobusovú dopravu- kladné migračné saldo- priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva- predškolské a školské zariadenia v obci- zdravotnícke stredisko v obci- plynofikácie obce- prebytkový bežný rozpočet	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none">- absencia prírodných zdrojov na hospodárske využitie okrem poľnohospodárskej pôdy- klesajúci počet obyvateľov- starnutie obyvateľov v obci- záporný prirodzený prírastok- absentujúca ponuka pracovných príležitostí a väčších firiem v obci- vysoká denná odchádzka obyvateľov za prácou- absencia kanalizácie
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none">- vytváranie motivačných podmienok podnikateľom cez miestne dane- využitie marketingových nástrojov pre prezentáciu obce- dostavba chýbajúcich súčasti technickej infraštruktúry- možnosť získať finančné prostriedky z EÚ na investičné aktivity- využívanie majetku na podporu podnikateľských subjektov v obci (napr. zvýhodnený prenájom obecných budov)- vstup obce do mikroregionálneho združenia	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none">- rast nezamestnanosti- nedostatok finančných prostriedkov na investičnú činnosť v oblasti budovania technickej infraštruktúry

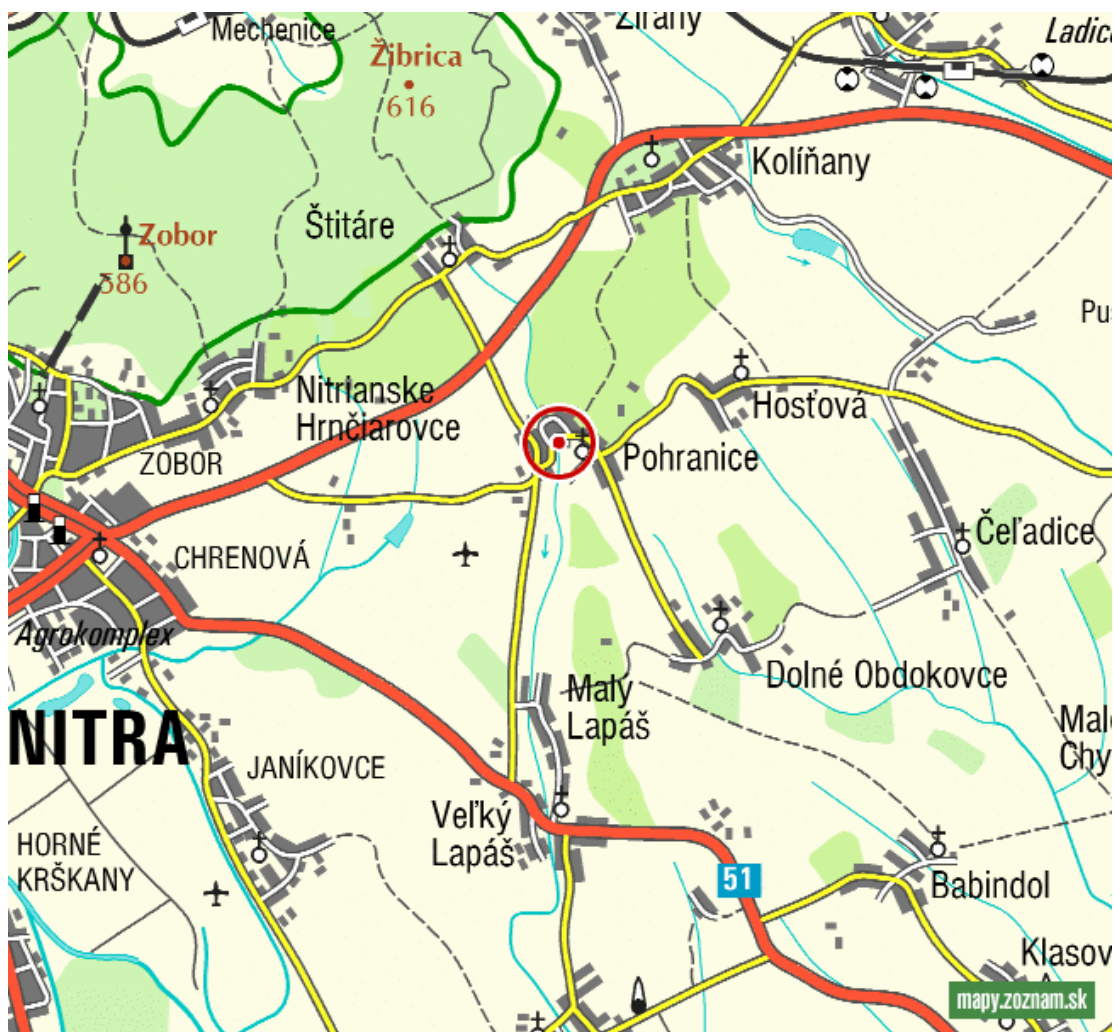
4.2 Obec Pohranice

4.2.1 Všeobecná charakteristika územia

Obec Pohranice leží 9 km severovýchodne od Nítry v severozápadnej časti Žitavskej sprašovej pahorkatiny. Administratívne je zaradená do Nitrianskeho okresu, ktorý patrí do Nitrianskeho kraja.

Geografická poloha obce

obrázok 2

zdroj: www.mapy.zoznam.sk

4.2.2 História obce

Obec bola osídlená už v praveku. Ďalšie doložené osídlenie je z mladšej a strednej doby bronzovej. V roku 1075 bol obec zapísaná pod názvom Pagran. V roku 1677 obec zničili Turci. Povodeň v roku 1928 rozdelila obec na dve časti – Malé a Veľké Pohranice. Obec Malé Pohranice sa stala súčasťou ejáletu Nové Zámky a už nikdy nebola obnovená.

4.2.3 Prírodné pomery

Klimatické podnebie v zime sa prejavuje v obci dosť silnými mrazmi a teploty klesajú až na -15°C , v lete vystupujú až na 30°C . V priemere počas roka naprší okolo 550 litrov vody na 1 m^2 . V obci dominuje hnedá pôda. Okolitá fauna a flóra je bohatá aj na mnohé chránené druhy.

Štruktúra pôdneho fondu tabuľka 8

Štruktúra pôdneho fondu	Výmera v ha	Podiel v %
Celková výmera katastra obce	12 089	100
Z toho: orná pôda	7 648	63,26
chmeľnice	0	0
Vinice	1 275	10,55
Záhrady	324	2,68
Ovocné sady	0	0
trvalé trávne porasty	361	2,99
lesné pozemky	305	2,52
Vodné plochy	175	1,45
zastavaná plocha a nádvoría a verejné priestranstvá	930	7,69
Ostatné plochy	1 067	8,83

Zdroj: MOŠ/MIŠ, vlastné spracovanie

Zo štruktúry pôdneho fondu vyplýva, že z celkovej výmery katastra obce najväčšiu časť zaberá orná pôda (63,26%). V obci sa vôbec nenachádzajú chmeľnice ani ovocné sady. Vinice zaberajú 10,55% pôdneho fondu, ostatné plochy 8,83% a zastavané plochy, nádvoría a verejné priestranstvá 7,69%.

4.2.4 Obyvateľstvo

Počet obyvateľov v obci počas obdobia rokov 2001 až 2006 mal kolísavý charakter. V roku 2002 sa počet obyvateľov v porovnaní s rokom 2001 zvýšil, v rokoch 2003 a 2004

sa počet obyvateľov nemenil. Od roku 2005 počet obyvateľov obci mierne narastá. Aj v tejto obci sa na náraste počtu obyvateľov podpisuje kladné migračné saldo. Až na rok 2005 v obci prevláda prirodzený úbytok obyvateľstva.

Ukazovatele demografického vývoja v obci

tabuľka 9

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	1 065	1 068	1 070	1 070	1 073	1 075
Prirodzený prírastok/úbytok	- 3	- 9	- 5	- 7	+ 2	- 10
Migračné saldo	+ 15	+15	+ 4	+ 9	+ 11	+ 16

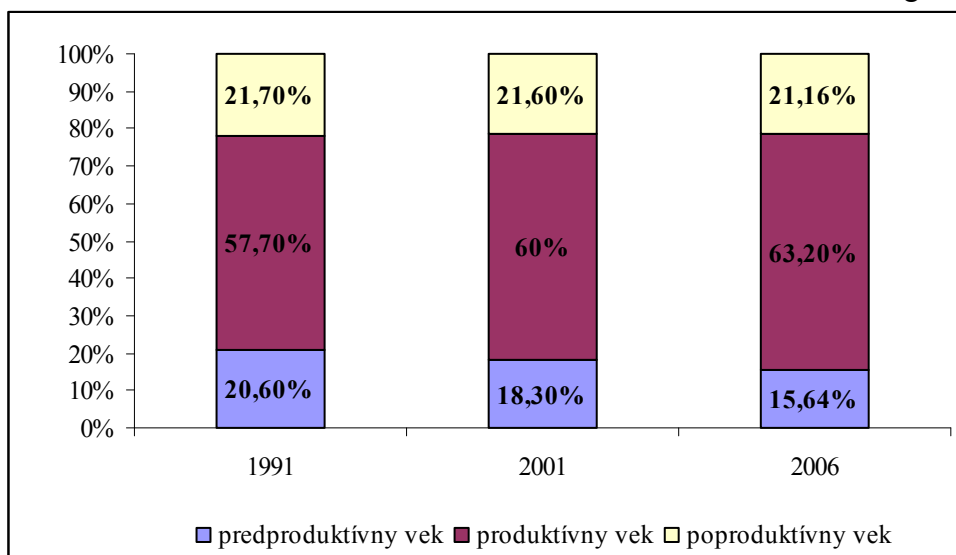
Zdroj: MOŠ/MIS, vlastné spracovanie

Veková štruktúra obyvateľstva

Z grafu 4 vyplýva, že najväčší podiel obyvateľstva tvorí obyvateľstvo v produktívnom veku. Záporný prirodzený prírastok sa prejavuje aj na znižovaní podielu obyvateľstva v predproduktívnom veku. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku sa počas obdobia rokov 1991 až 2006 výrazne nemenil.

Veková štruktúra v obci

graf 8

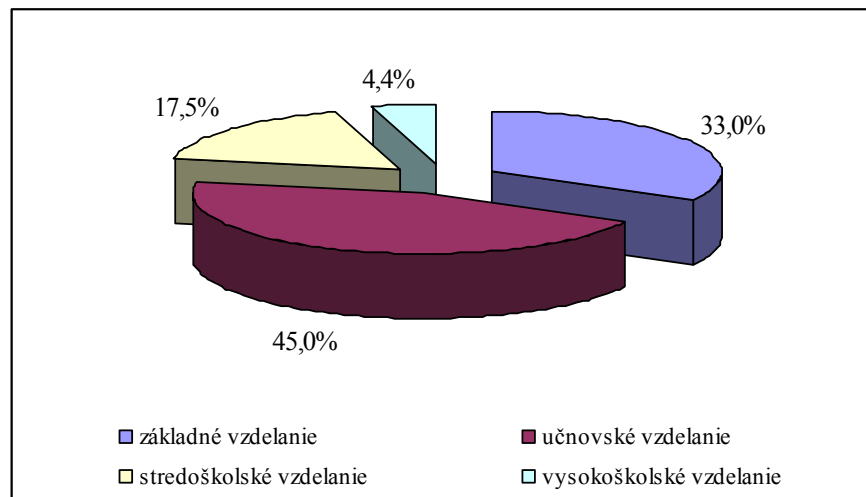
Zdroj: MOŠ/MIS, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Z celkového počtu obyvateľov najviac obyvateľov má ukončené učňovské vzdelanie (45%), 33% obyvateľov má základné vzdelanie a 17,5% má stredoškolské vzdelanie. Vzdelanostná štruktúra úzko súvisí aj s možnosťou zamestnania. Najhoršie sa na

trhu práce uplatňuje obyvateľstvo so základným a učňovským vzdelaním. Keďže v obci je vysoký podiel obyvateľstva práve s týmto stupňom vzdelania bolo by vhodné práve pre tieto skupiny obyvateľstva poskytovať možnosti zvyšovania kvalifikácie resp. rekvalifikačných kurzov.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce graf 9

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Podľa SODB 2001 prevládalo obyvateľstvo maďarskej národnosti (59,3%), slovenskej národnosti (40,2%), ostatné národnosti boli zastúpené len nepatrným podielom obyvateľov (česká 0,1%).

Z hľadiska náboženského vyznania v roku 2001 najväčšie zastúpenie má v obci rímskokatolícka cirkev (97,5%), ostatné cirkvi majú len nepatrné zastúpenie (evanjelická cirkev augs. vyznania a reformovaná kresťanská cirkev 0,1%, pravoslávna 0,2%). K žiadnej viere sa neprihlásilo 17 obyvateľov (1,6%).

4.2.5 Ekonomický potenciál

Z obchodného aj živnostenského registra k 7. 5.2008 vyplýva, že v obci prevádzkuje svoju činnosť 44 podnikateľských subjektov, z nich 5 má momentálne pozastavenú činnosť. Najväčšie zastúpenie má maloobchod (11 subjektov) a predaj potravín a pohostinská činnosť (5 subjektov). V obci prevádzkujú svoju činnosť aj 2 výrobcovia a predajcovia zmrzlín. Podnikateľské subjekty poskytujúce zdravotné služby predstavujú 2 zubní technici a 1 lekár.

Zameranie podnikateľských subjektov v obci

tabuľka 10

Zameranie podnikateľského subjektu	Počet
Maloobchod	11
Veľkoobchod	3
Stavebné práce	1
Zdravotné služby	3
Poľnohospodárska výroba	2
Predaj potravín a občerstvenia	5
Výroba tovarov z plastov	1
Poradenská činnosť	1
Prenájom motorových vozidiel	1
Kovoobrábacie práce	2
Výroba hroznového vína	1
Výroba a oprava textilných výrobkov	1
Výroba odevov a odevných doplnkov	1
Vedenie účtovnej evidencie	2
Organizovanie školení a kurzov v oblasti BOZP	1
Výroba a predaj zmrzliny	2
Predaj a požičiavanie audiovizuálnej techniky	1
Spolu	39

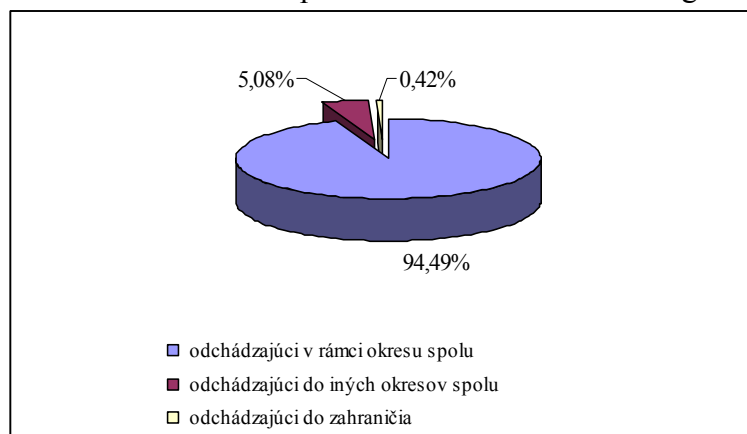
Zdroj: obchodný a živnostenský register, vlastné spracovanie

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti v obci

Podľa SODB 2001 bolo v obci 550 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo predstavovalo 51,6% podiel z celkového počtu obyvateľov. Z uvedeného počtu tvorilo 38 žien na materskej dovolenke (6,9% z celkového počtu EAO) a 112 bolo nezamestnaných (20,36%). Keďže podľa vzdelanostnej štruktúry najväčší podiel obyvateľov má učňovské resp. základné vzdelanie, tak až 64% z celkového počtu EAO predstavovali robotníci a iba 9,3% predstavovali podnikatelia.

Denná dochádzka za prácou

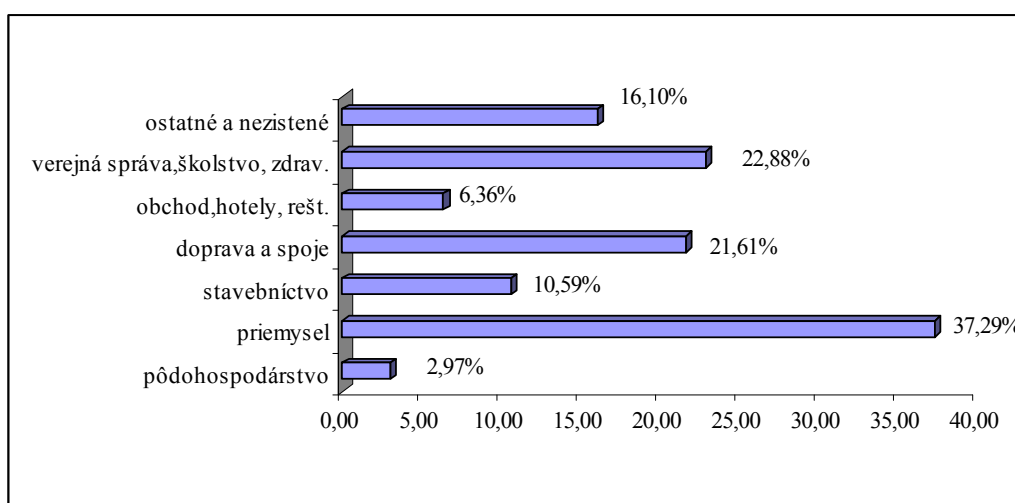
graf 10

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z grafu 10 vyplýva, že z celkového počtu obyvateľov, ktorí každodenne odchádzajú za prácou z obce (236 obyvateľov) až 94,49% z nich odchádza do miest a obcí v rámci okresu. Najviac obyvateľov z uvedeného počtu odchádza za prácou do Nitry (92,83%), zvyšok odchádza do iných miest a obcí v rámci okresu. Zaujímavosťou je, že 6 obyvratelia z celkového počtu odchádzajúcich za prácou každodenne odchádza za prácou do Bratislavy.

EAO obyvateľstvo odchádzajúce do zamestnania podľa odvetvia národného hospodárstva graf 11

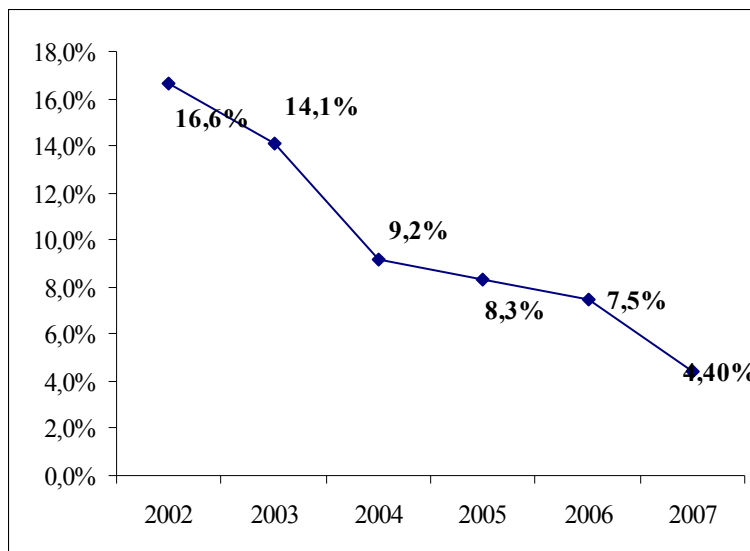
Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Zo zamerania obyvateľov, ktorí odchádzajú za prácou mimo obce prevládajú obyvatelia pracujúci v priemysle (37,29%), 22,88% pracuje vo verejnej správe, resp. školstve a zdravotníctve a 21,61% pracuje v doprave a v spojoch. Najmenej obyvateľov, ktorí odchádzajú za prácou pracuje v pôdohospodárstve (2,97%).

Mier nezamestnanosti v rokoch 2002 až 2007 sa výrazne znížila, kým v roku 2002 dosahovala viac ako 16% v priebehu 5 rokov sa znížila až na úroveň 4,4%. Toto rapídne zníženie je spôsobené predovšetkým tým, že nezamestnaní si našli prácu v priemyselnom parku v Drážovciach a v meste Nitra.

Vývoj miery nezamestnanosti v obci v období rokov 2002 – 2007

graf 12

Zdroj: obecný úrad Pohranice, vlastné spracovanie

4.2.6 Miestna ekonomika

Finančné hospodárenie obce charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne ako i podielové, sa na vlastných príjmoch podieľajú i miestne poplatky.

Okrem uvedených stálych príjmov si môže obec zabezpečiť dodatočné zdroje z podnikania na vlastnom majetku, alebo z rôznych grantových schém či z návratných cudzích zdrojov (úverov).

Bežný rozpočet

Z tabuľky 11 vyplýva, že počas obdobia rokov 2003 až 2006 bežné príjmy obce mali kolísavý charakter.

V roku 2003 celkové bežné príjmy obce predstavovali 9197 tis. Sk, z čoho najväčší podiel tvorili daňové príjmy (33,6% z celkových bežných príjmov). Nedaňové príjmy mala obec z vlastníctva majetku ako aj prenájmu kultúrneho domu.

Obdobná situácia sa opakovala aj roku 2004, kedy celkové bežné príjmy dosiahli 9 136 tis. Sk a daňové príjmy predstavovali 3 334 tis. Sk (36,50% z celkových bežných príjmov). Súčasťou transferov boli aj transfery na matričnú činnosť (71 tis. Sk) a na zabezpečenie prenesených kompetencií (23 tis. Sk).

Daňové príjmy sa zvýšili v roku 2005 z dôvodu zvýšenia dane z príjmov FO až na úroveň viac ako 5 mil. Sk. Naopak v tomto roku v porovnaní s rokom 2004 poklesli

nedaňové príjmy o 285 tis. Sk. Dôvodom poklesu bolo zníženie ostatných nedaňových príjmov.

V roku 2006 už obec dostala výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve, ktorý nahradil daň z príjmov právnických osôb a daň z príjmov fyzických osôb, čo bolo výsledkom fiskálnej decentralizácie. Celková výška bežného rozpočtu v danom roku predstavovala viac ako 10 mil. Sk. Z daňových príjmov najväčší nárast zaznamenala daň z nehnuteľnosti v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

Príjmy bežného rozpočtu obce v tis. Sk

tabuľka 11

Klasifikácia príjmov	2003	2004	2005	2006
100 Daňové príjmy spolu	3 092	3 334	5 024	5 384
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve				3 909
daň z príjmov PO	190	333	0	-
daň z príjmov FO	1 548	1 684	3 909	-
dane z nehnuteľností	694	768	797	1 137
špecifické dane	323	260	29	29
odvoz TKO	337	289	289	309
200 Nedaňové príjmy spolu	888	748	463	607
z toho z využívania majetku	278	248	247	274
administratívne poplatky	217	197	205	222
iné nedaňové príjmy	393	303	11	111
300 Granty a transfery	5 217	5 054	3 533	4 255
Z toho dotácie	5 022	5 034	3 533	4 255
ostatné transfery	195	20	0	0
Bežné príjmy spolu	9 197	9 136	9 020	10 246
Daňová sila obce (v Sk)	2 889,70	3 115,90	4 682,20	5 008,40
Finančná sila obce (v Sk)	17 598,10	8 538,30	8 406,30	9 531,20

Zdroj: rozpočty obce, vlastné spracovanie

Ekonomickú silu obce charakterizujú dva základné ukazovatele a to finančná sila obce vyjadrujúca objem vlastných príjmov vytvorených v prepočte na obyvateľa a daňová sila, ktorá vyjadruje všetky daňové príjmy a miestne poplatky v prepočte na obyvateľa.

V rámci rokov 2003 až 2006 sa finančná sila neustále zvyšovala z dôvodu zvyšovania príjmov do rozpočtu, keďže počet obyvateľov sa v roku 2003 a 2004 nemenil a v nasledujúcich rokoch sa zvýšil počet obyvateľov iba nepatrne. Obdobnú situáciu sme zaznamenali aj pri daňovej sile.

Funkčná klasifikácia výdavkov	2003	2004	2005	2006
1 Výdavky miestnej správy 01	1 840	2 199	2 317	2 627
3 Verejný poriadok (požiarna ochrana) a bezpečnosť 03	31	10	5	5
4 Ekonomická oblasť 04	310	318	182	282
5 Ochrana životného prostredia 05	400	571	880	800
6 Bývanie a občianska vybavenosť 06	498	400	425	455
7 Zdravotníctvo 07	0	0	0	0
8 Rekreácia, kultúra, náboženstvo 08	665	650	657	666
9 Vzdelávanie 09	5 096	4 520	4 370	5 163
10 Sociálne zabezpečenie 10	55	64	68	60
Výdavky spolu	8 895	8 732	8 904	10 058

Zdroj: rozpočty obce, vlastné spracovanie

V roku 2003 výdavky dosiahli celkovú výšku 8 895 tis. Sk, z ktorých najviac finančných prostriedkov vynaložila obec na zabezpečenie bežného chodu obce. V rámci vzdelávania výdavky predstavovali výdavky na prevádzku materskej školy (557 tis. Sk), maďarskej (2 600 tis. Sk) a slovenskej základnej školy (1 443 tis. Sk) a na školské stravovania (442 tis. Sk).

V roku 2004 sa výška celkových bežných výdavkov v porovnaní s rokom 2003 znížila, v dôsledku zníženia výdavkov na vzdelávanie. Zaujímavosťou je, že v tomto roku sa zvýšili výdavky na bežný chod obce.

Výdavky v rámci kapitoly Ochrana životného prostredia v roku 2005 dosiahli celkovú výšku 880 tis. Sk. Tieto výdavky predstavovali výdavky na zabezpečenie odvozu odpadov (520 tis. Sk) a náklady spojené s prevádzkou ČOV (360 tis. Sk).

V roku 2006 celkové výdavky dosiahli 10 058 tis. Sk, čo v porovnaní s rokom 2003 predstavovalo zvýšenie o 1 163 tis. Sk. V rámci výdavkov bývanie a občianska vybavenosť vynaložila obec finančné prostriedky na bývanie (30 tis. Sk), na verejnú zeleň (70 tis. Sk) a na verejné osvetlenie (220 tis. Sk).

Kapitálový rozpočet

Príjmy kapitálového rozpočtu má obec hlavne z predaja majetku resp. kapitálových aktív a v rámci výdavkov ich používa na investičné aktivity v obci.

V roku 2003 získala obec v rámci dotácie na životné prostredia (5135 tis. Sk), z predaja pozemkov (5 tis. Sk), na statiku budovy maďarskej základnej školy (600 tis. Sk) a 250 tis. Sk získala obec vo forme kapitálovej dotácie na opravu budovy obecného úradu a verejného osvetlenia. Tieto zdroje využila na výstavbu kanalizácie (2 800 tis. Sk), výstavbu ČOV (1 000 tis. Sk) a na vybudovanie dlažby na cintoríne (40 tis. Sk).

Okrem dotácie na životné prostredie, z predaja pozemkov získala obec finančné prostriedky v rámci kapitálových príjmov v roku 2004 aj dotáciu na kapitálové výdavky na školy (982 tis. Sk) a dotáciu na plynofikáciu slovenskej základnej školy (813 tis. Sk). Obec v danom roku zrekonštruovala budovu obecného úradu a zakúpila nábytok v celkovej výške 117 tis. Sk, okrem toho investovala do výstavby kanalizácie (227 tis. Sk) a dala si vypracovať projektovú dokumentáciu pre Centrum voľného času (61 tis. Sk).

V roku 2005 kapitálové príjmy predstavovala iba kapitálová dotácia na školy, ktorú obec aj použila na uvedený účel.

Kapitálové príjmy obce v roku 2006 obec získala z predaja kapitálových aktív a tie následne použila na školy (80 tis. Sk) a 258 tis. Sk vynaložila obec na rekreačné a športové služby.

Príjmy a výdavky kapitálového rozpočtu v období rokov 2003 - 2006
tabuľka 13

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2003	2004	2005	2006
Kapitálové príjmy spolu	5 990	4 797	80	80
Kapitálové výdavky spolu	3 840	405	80	338

Zdroj: rozpočty obce, vlastné spracovanie

Majetok obce

Obec využíva majetok na zabezpečenie originálnych aj prenesených kompetencií a zároveň ho môže využívať aj na podnikateľskú činnosť.

Počas obdobia rokov 2003 až 2006 sa hodnota majetku v Pohraničiach zvyšovala. V roku 2003 celková hodnota majetku predstavovala viac ako 45 mil. Sk, z čoho najväčší podiel tvorili stavby (72,12% z celkovej hodnoty majetku).

V roku 2004 obežný majetok tvoril zásoby (134 tis. Sk) a pohľadávky, dlhodobý finančný majetok predstavoval viac ako 6 mil. Sk.

V roku 2005 došlo k zvýšeniu celkovej hodnoty majetku v porovnaní s rokom 2003 o viac ako 7 mil. Sk, čo bolo spôsobené nárastom majetku v kategórii dlhodobého hmotného majetku a v rámci obežného majetku.

Napriek tomu, že v roku 2006 poklesla hodnota majetku v kategórii stavieb, zvýšila sa hodnota v kategórii strojov na celkovú výšku 416 tis. Sk. Celkovo však hodnota majetku stúpila v roku 2006 v porovnaní s rokom 2005 o viac ako 24 mil. Sk

Zvyšovanie celkovej hodnoty majetku sa podpísalo ja na zvyšovaní majetkovej sily obce, ktorá predstavuje hodnotu majetku na 1 obyvateľa obce. V roku 2003 to bolo 42 700

Sk a v roku 2006 to už bolo viac ako 72 tis. Sk. Uvedená skutočnosť poukazuje na fakt, že obec sa snaží zhodnocovať majetok v rámci svojich možností.

Hodnota a štruktúra majetku obce v tis. Sk

tabuľka 14

MAJETOK	2003	2004	2005	2006
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	44 603	49 740	53 113	68 008
z toho				
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	0	0	0	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	44 603	49 740	53 113	68 008
z toho				
Pozemky	674	674	674	674
Stavby	32 952	34 631	34 874	33 980
drobný dlhodobý hmotný majetok	1 216	1 278	1 304	1 304
C. Dlhodobý finančný majetok	0	6 215	6 215	6 215
2. Obežný majetok	1 086	374	573	10 077
Majetok spolu (1+2)	45 689	50 114	53 686	78 085
Majetková sila obce (v Sk)	42 700	46 835,50	50 033,60	72 637,20

Zdroj: súvahy majetku, vlastné spracovanie

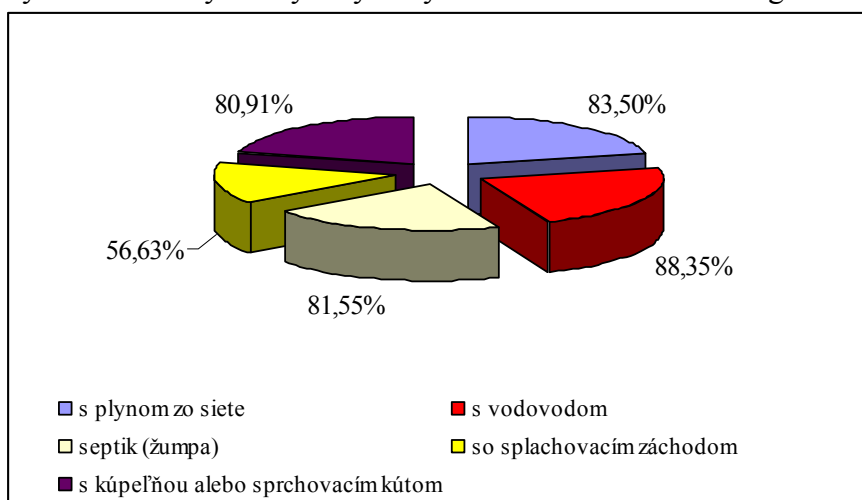
4.2.7 Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

V obci je podľa SODB 2001 celkom 394 domov a 403 bytov, z toho trvale obývaných je 301 domov a 309 bytov. Priemerný vek domov je 39 rokov. Z celkového počtu neobývaných domov – 93 sa 15,05% z nich využíva na rekreačné účely.

Vybavenie trvalých obývaných bytov

graf 13

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Čo sa týka vybavenosti bytov, tak až 88,35% bytov je napojených na vodovod, 83,50% je napojených na plyn, napriek tomu, že obec je napojená na kanalizáciu až 81,55% bytov je napojených na žumpu. Súčasťou až 80,91% bytov je kúpeľňa resp. sprchovací kút a viac ako 50% bytov má splachovací záchod.

Školstvo

V obci sa nachádza jedna Materská škola a 2 základné školy (1 maďarská a 1 slovenská). Materská škola bola postavená v rokoch 1959 až 1961.

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, kde sa nachádza ambulancia všeobecného aj zubného lekára a dokonca aj ambulancia zubnej techniky. V obci sídli aj lekáreň. Za špecifickými zdravotnými službami chodia obyvatelia do mesta Nitra.

Sociálna starostlivosť

Obec do roku 2007 prispievala dôchodcom na stravovanie. Od roku 2008 sa však táto služba dôchodcom neposkytuje.

Služby obyvateľstvu

V obci sa nachádza predajňa JEDNOTY, ale aj súkromní podnikatelia, ktorí ponúkajú potraviny, ale aj rozličný tovar. Na kultúrne vyžitie majú obyvatelia k dispozícii pohostinstvo aj kultúrny dom. Obec má vlastnú poštu.

4.2.8 Technická infraštruktúra

Cestná sieť a dopravné systémy

Obec Pohranice nie je napojená na cestu I. triedy. Obcou prechádza iba cesta II. triedy v celkovej dĺžke 6, 085 km. V obci sa nachádza 1,364 km chodníkov, ktoré potrebujú rekonštrukciu a 2 mosty.

S okolitými mestami a obcami je obec spojená autobusovou dopravou a osobnou dopravou. Autobusovou dopravou, ktorej zastávky sú priamo v obci, bola obec prepojená s najbližším mestom Nitra. Frekvencia autobusových spojov je časovo dobre rozložená počas týždňa, horšie spojenie je počas víkendov a sviatkov. Obcou neprechádza železničná trať.

Vodné hospodárstvo

Na miestny vodovod je v obci napojených 320 domácností. Z dôvodov ekonomických, časť domácností (najmä starší obyvatelia) vodu z vodovodu nevyužíva a využívajú vodu zo studní. Obec má vybudovanú ČOV a takisto aj kanalizáciu, na ktorú je napojených 130 domácností, ostatné domácnosti majú vlastné žumpy.

Energetické hospodárstvo

Obec je plynofikovaná. Na plyn je napojených 275 domácností, ostatné domácnosti využívajú tuhé vykurovacie palivo.

Odpadové hospodárstvo

Obyvatelia obce separujú odpad. Odpad vyváža obec na skládku do Tekova a odvoz zabezpečujú Nitrianske komunálne služby.

4.2.9 SWOT analýza

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none">- blízkosť krajského mesta- pokojný štýl života- nízka miera nezamestnanosti- napojenosť na autobusovú dopravu- kladné migračné saldo- narastajúce príjmy bežného rozpočtu- zvyšujúca sa hodnota majetku- predškolské a školské zariadenia v obci- zdravotné stredisko a lekáreň v obci- kompletne vybudovaná technická infraštruktúra	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none">- absencia prírodných zdrojov na hospodárske využitie okrem poľnohospodárskej pôdy- klesajúci počet obyvateľov- starnutie obyvateľov v obci- záporný prirodzený prírastok- absentujúca ponuka pracovných príležitostí a väčších firiem v obci- vysoká denná odchádzka obyvateľov za prácou- narastajúce výdavky na miestnu správu
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none">- vytváranie motivačných podmienok podnikateľom cez miestne dane- využitie marketingových nástrojov pre prezentáciu obce- možnosť získať finančné prostriedky z EÚ na investičné aktivity- využívanie majetku na podporu podnikateľských subjektov v obci (napr. zvýhodnený prenájom obecných budov)- vstup obce do mikroregionálneho združenia	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none">- rast nezamestnanosti- nedostatok finančných prostriedkov na investičnú činnosť

5. ZÁVER

V súčasnosti prechádzajú vidiecke obce mnohými zmenami, ktorých výsledkom je úplne nové chápanie ako v minulosti. Napriek tomu, že v mnohých predovšetkým malých obciach je zlá ekonomická situácia, nedostatok finančných zdrojov na kultiváciu prostredia, na dobudovanie chýbajúcich infraštruktúr a zvyšovanie základného štandardu životných podmienok snažia sa obce s touto situáciou vysporiadať tak aby zabezpečili svojim obyvateľom pokojný život v obciach.

Cieľom bakalárskej práce bola analýza rozvojových faktorov obcí Golianovo a Pohranice. Na základe analýzy rozvojových faktorov sme vytvorili SWOT analýzu, ktorá okrem silných a slabých stránok načrtáva aj možné príležitosti ďalšieho rozvoja týchto obcí.

Dnes už obce neočakávajú, že všetky ich povinnosti splní štát, alebo niekto iný, ale snažia sa pomocou vlastných zdrojov, ale aj cudzích zdrojov zabezpečovať originálne aj prenesené kompetencie. Predstavitelia obcí, ktorými sú starostovia a starostky sa snažia zasadiť za rozvoj svojho územia. Majú ambíciu riešiť problémy svojich obyvateľov. Avšak potrebujú k tomu také podmienky, ktoré ich budú motivovať a nie obmedzovať. Limitujúcou podmienkou pre akékoľvek aktivity je predovšetkým dostatok finančných prostriedkov. Tie môžu obce získať aj zo zdrojov EÚ. Aby však boli úspešné potrebujú aktivovať aj vnútorné zdroje obcí predovšetkým obyvateľstvo aby mladí ľudia neodchádzali z obcí do miest, ale aby ostávali na vidieku a tým zabezpečovali prirodzenú reprodukciu obyvateľov a tak nedochádzalo k postupnému starnutiu a následnému vymieraniu obcí, pretože bez obyvateľov nie je žiadny možný rozvoj.

Jednou z možností pre obe analyzované obce by bol vstup do niektorého mikroregionálneho združenia, ktorých je na území Nitrianskeho okresu niekoľko, pretože Európska Únia preferuje podporu väčších projektov na ktoré malé a stredné obce nemajú sami dostatok finančných prostriedkov. Takýmto spôsobom by bolo možné financovať v obciach napr. infraštruktúrne projekty.

Avšak okrem finančných prostriedkov je potrebné vytvoriť v obci atmosféru spolupráce medzi všetkými zainteresovanými subjektmi, tak aby zabezpečili pre svojich obyvateľov životnú úroveň porovnateľnú so životnou úrovňou obyvateľov v mestách.

6. POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BELAJOVÁ, A. - BALÁŽOVÁ, E. 2004. Ekonomika a manažment územných samospráv. Nitra: FEM SPU, 2004. 185 s. ISBN 80-8069-458-3
2. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2004. Regionálna ekonomika. SPU Nitra, 2004. ISBN 80 – 8069 – 344 – 7
3. BELAJOVÁ, A. – GABAŠOVÁ, R. 2003. Faktory ovplyvňujúce rozvojovú úroveň vidieckych regiónov. In: Vidiek – šanca pre rozvoj: súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Nitra: SPU, 2003, s. 67 – 73 ISBN 80 – 8069 – 269 – 6
4. BELAJOVÁ, A. – PAPCUNOVÁ, V. 2005. Obecný majetok a hodnotenie účinnosti jeho využívania. In: Acta regionalia et environmentalica. Roč. 2, č. 1 (2005), s. 21-24, ISSN 1336-5452
5. BERČÍK, P. 1998. Financovanie miestnych samospráv v Slovenskej republike. Bratislava: LSGAC, EF UMB Banská Bystrica, 1998. ISBN 80 – 8055 – 109 – X
6. COLE, L.G. 1997. Faktory ovplyvňujúce rozmiestnenie podnikov na vidieku. In: In: Stratégia rozvoja vidieka na Slovensku. Zborník z medzinárodného seminára: Mlynsky 15.-18.9.1996. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 1997. s. 31 – 33, ISBN 80-7137-383-4.
7. DUBECOVÁ, I. 2000. Technická vybavenosť vidieckych obcí Slovenska a jej úloha v komunálnom a regionálnom rozvoji SR. In: Zborník vedeckých prác z riešenia výskumných projektov E 46, E 47, E 52, E 54 (1997-1999). - Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2000. s. 135-142, ISBN 80-7137-759-7.
8. FÁZIKOVÁ, M. 2003. Demografický pohyb vidieckeho obyvateľstva v období transformácie spoločnosti. In: Vidiek – šanca pre rozvoj: súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Nitra: SPU, 2003. s. 14 – 20 ISBN 80 – 8069 – 269 – 6
9. GABAŠOVÁ, R. 2002. Majetok obcí a hospodárenie s majetkom obcí. Mladá Veda 2001: Zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov: Račková dolina 4. – 5.10. 2001. Nitra, SPU, 2002. s. 405 – 408, ISBN 80 – 7137 – 971 – 9
10. GAŠPAR, M. 1993. Moderná verejná správa. Bratislava: Procom, spol. s.r.o., 1993. 73 s., ISBN 80 – 85717 – 01 - 8

11. GÉCIOVÁ, M. 2002. Základy a teória verejnej správy, Košice: UPJŠ, 2002. 136 s., ISBN 80 – 7097 – 492 – 3
12. HAMALOVÁ, M. a kol. 1995 Ekonomika miest a obcí.. Bratislava: Ekonomická univerzita, 1995. s. 84 – 97
13. HRABALOVÁ, S. 2004. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí.. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 93 s., ISBN 80 – 210 – 3356 – 8
14. HRTÁNEK, L. – KÚTIK, J. 2005. Súčasný stav právnej regulácie verejnej správy v SR. Trenčín: Trenčianska univerzita A. Dubčeka, 2005. 130 s., ISBN 80 – 8075 – 060 – 2
15. KAMENÍČKOVÁ, V. 2000. Několik poznámek o samosprávě v Lotyšsku.
Dostupné: <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=74599>
16. KRÁLIK, J., 2007. Samospráva a jej miesto v politickom systéme. Banská Bystrica: UMB, 2007. 20s. ISBN 978-80-8083-386-2
17. KSEŇÁK, Š.: Poznámky k súčasnému stavu normotvorby obcí. In: Obecné noviny č. 4, ročník X, 2000, ISSN
18. LACINA, P. 2003. Regionálna diferenciácia SR vo vybavenosti vybranými zložkami technickej infraštruktúry. In: Aktivovanie zdrojov trvalo udržateľného rozvoja národného hospodárstva. Zborník referátov a diskusných príspevkov z V. Medzinárodnej vedeckej konferencie mladých vedeckých pracovníkov a doktorandov - Mladá veda 2003. s. 147 – 152, ISBN 80 – 89162 – 03 – 7
19. McLEOD, S. a kol. 2002. Manuál pre tvorbu verejnej politiky. Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť. Bratislava, 2002. 42 s., ISBN 80 – 89041 – 51 – 5
20. NIŽŇANSKÝ, V. – PILÁT, J. 2001. Reforma verejnej správy v slovenskej republike. Management procesu. Bratislava: M.E.S.A. 10 Centure for economic & sicuak abakyses. 2001
21. PALÚŠ, I. 2002. Miestna správa vo vybraných štátoch Európskej Únie. Košice: FVS UPJŠ, 2002, 100 s., ISBN 80 – 7097 – 488 -5
22. PAPCUNOVÁ, V. - BALÁŽOVÁ, E. 2006. Majetok obcí, SAPV Nitra, 2006, ISBN 80-89162-19-3
23. RATAJ, P. 1997. Využitie potenciálu dediny pre jej rozvoj a rozvoj vidieka In: Stratégia rozvoja vidieka na Slovensku. Zborník z medzinárodného seminára: Mlyny 15.-18.9.1996. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 1997. s. 129-133 ISBN 80-7137-383-4.

24. SIEGEL, G. 1997. Diverzifikácia vidieckej ekonomiky. In: Stratégia rozvoja vidieka na Slovensku. Zborník z medzinárodného seminára: Mlynky 15.-18.9.1996. - Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 1997. s. 48 – 52, ISBN 80-7137-383-4.
25. STEHLÍKOVÁ, B. – SOJKOVÁ, Z. 2004. Analýza vekovej štruktúry obyvateľstva a polohy obce v Slovenskej republike. In: Collection of Scientific Papers, Faculty of Agriculture in České Budějovice, roč. 28, č. 2/3004, s. 153 – 156
26. ŠVANTNEROVÁ, Ľ. 1995. Ekonomika obcí (vybrané kapitoly). Banská Bystrica: EFUMB, 1995. s. 19 – 27
27. TEJ, J.: Región a správa. 2002 Prešov: FHaPV Prešovská univerzita, 2002. 182 s., ISBN 80 – 8068 – 139 – 2
28. TURKILLA, J. 1999. Financovanie samosprávy a vstup do EÚ, skúsenosti Fínska. In: Úloha asociácií komunálnych ekonómov pri posilňovaní demokratického riadenia na miestnej úrovni. Zborník z regionálnej konferencie. Bratislava, 1999. s.59 – 63.
29. TVRDOŇ, J. – HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E. 1995. Regionálny rozvoj. Bratislava: Ekonóm, 1995. ISBN 80 – 225 – 0671 – 0
30. TVRDOŇOVÁ, J. 1997. Možnosti a príležitosti malého a stredného podnikania na vidieku. In: Obecné noviny č. 41, ročník VII, 1997
31. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
32. ŽÁRSKA, E. a kol. 1999. Ekonomika územnej verejnej správy. Vybrané kapitoly. Bratislava: Ekonomická univerzita, 1999. 218 s. ISBN 80 – 225 – 1117 – X

PRÍLOHY

Rímskokatolícky kostol v Golianove

Obr. 1

Kultúrny dom Golianovo

Obr. 2

Materská škôlka v Golianove

Obr. 3

Základná škola v Golianove

Obr. 4

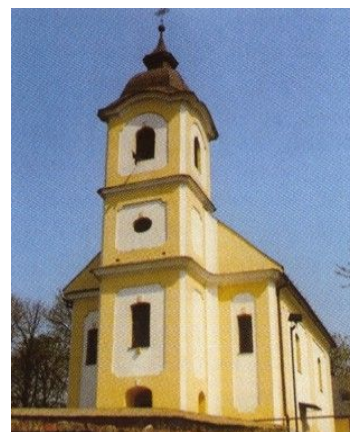
Obecný úrad Pohranice

Obr. 5

Rímskokatolícky kostol Pohranice

Obr. 6

Bývalý kameňolom v Pohraniciach

Obr. 7

